එල්ලංගා පැතිකඩ සහා මූලික සංවර්ධණ සැලැස්ම

ගල්ඔය එල්ලංගාව

ගල්ඔය එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටුව

හිඟුරක්ගොඩ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය

පොලොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කය

පෙබරවාරි 2025

උපදේශණය

ජ්‍යේෂ්ඨ උපදේශක සරත් වික්‍රමරත්න - ලෝක බැංකුව

උතුරුමැද පලාත් නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ආර්.පී.එම්. දිසානායක මහතා - CSIAP

දායකත්වය

ආයතන සංවර්ධණ හා හැකියා වර්ධන විශේෂඥ ඩී.වී.බන්දුලසේන CSIAP - ප්‍රධාන කාර්යාලය

සංස්කරණ දායකත්වය - උතුරුමැද පලාත් කාර්යාලය - CSIAP

කෘෂිකර්ම විශේෂඥ ජේ.ඒ.එන්.කේ.ජයසිංහ

ව්‍යාපෘති ජ්‍යේෂ්ඨ තාක්ෂණ නිලධාරී අධිකාරී මහතා

සමාජ ආරක්ෂණ හා ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජ භාවය සංවර්ධණ නිලධාරිනී එම්.එම්.පී.එන්.දිල්රුක්ෂි මහත්මිය

සහාය

කාර්යාල සහායක ඊ.එම්.ජී.ඩී.ඒකනායක

සම්බන්ධීකරණය, සිතියම් කරණය, සංස්කරණය හා ඉදිරිපත් කිරීම

ආයතන සංවර්ධණ හා හැකියා වර්ධන විශේෂඥ යූ.අයි.රත්නායක - CSIAP උතුරු මැද පලාත

පටුන

1. හැඳින්වීම **(4 -13)**

1.1. එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටුවක අවශ්‍යතාවය
1.2. එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටු පිහිටුවීම
1.3. එල්ලංගා පැතිකඩ සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය
1.4. එල්ලංගා පැතිකඩ සහ එල්ලංගා කලමණාකරන මූලික සැලැස්ම සැකසීමේ වැදගත්කම
1.5. එල්ලංගා පැතිකඩ සහ එල්ලංගා කලමණාකරන සැලැස්මක් සකස් කිරීමේ අරමුණු
1.6. ප්‍රදේශයේ පවතින එල්ලංගා පිලිබඳ මූලික හැඳින්වීම
1.7. ගල්ඔය එල්ලංගාව
1.8. ගල්ඔය එල්ලංගාව තිරසර ලෙස කලමනාකරණය කිරීමේ වැදගත්කම

2. ගල්ඔය එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්ම සැකසීමේ දී අනුගමනය කරන ලද ක්‍රමවේදය **(14 - 15)**

2.1. ගල්ඔය එල්ලංගා පැතිකඩ සකස් කිරීම
2.2. හරස්කඩ චාරිකාව

3. ගල්ඔය එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්ම සකස්කිරීම **(16 - 30)**

3.1. ගල්ඔය එල්ලංගාව මුහුණදෙන මූලික අභියෝග හඳුනා ගැනීම
3.2. ගල්ඔය එල්ලංගාවේ වර්තමාන පැතිකඩ

4.0 එල්ලංගා පද්ධතිය දැනට මුහුණ දෙන ගැටළු **(31- 33)**

4.1. එල්ලංගාවේ වනාන්තර විනාශය
4.2. වැව් රක්ෂිත වගාබිම් බවට පරිවර්තනය කිරීම
4.3. වනාන්තර ගිනි තැබීම්
4.4. බඩඉරිඟු වගාව හා ඒ හා බැඳුනු පාරිසරික විනාශය
4.5. වන සම්පත් භාවිතය නිසා පාරිසරික ගැටළු වල ප්‍රබලත්වය හා ජන ජීවිතයේ පැවැත්මට එහි ඇති බලපෑම
4.6. සමාජ ආර්ථික ගැටළු (Socio-economic issues.)
4.7. හරස්කඩ සංචාරයේදී හඳුනාගත් උග්‍ර ගැටලු

5.0 එල්ලංගා පද්ධතිය තුළ දැනටමත් CSIA ව්‍යාපෘතිය මගින් සිදුවන ඉදිකිරීම් කටයුතු සහා ක්‍රියාකාරකම් **(34)**

5.1. ඉදිකිරීම් කටයුතු

6.0 ගල්ඔය එල්ලංගා කළමනාකරණ සැලැස්ම **(35 - 37)**

6.1. මූලික පරමාර්ථ
6.2. එල්ලංගා පද්ධති කළමණාකරණ සැලැස්ම

7.0 ඇමුණුම් **(38 - 46)**

ගල්ඔය එල්ලංගා පැතිකඩ හා එල්ලංගා කලමනාකරණ මූලික සැලැස්ම

1. හැඳින්වීම

එල්ලංගා පද්ධතියක් යනු ශ්‍රී ලංකාවේ වියළි කලාපයේ ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂක ප්‍රදේශයක් තුළ සංවිධානය කරන ලද සම්බන්ධිත වැව් මාලාවකි. ඍතුමය දිය පහරකින් ජලය ගබඩා කිරීම සඳහා වැව් භාවිතා වේ. ගබඩා කර ඇති ජලය පහළ ඇති අනෙකුත් වැව් වෙත ගෙන යන අතර එම ජලය විවිධ කාර්යයන් සඳහා ඒවා භාවිතා වේ.

වැව් බොහෝ විට හුදකලා වැව් නොවන අතර ඒවා විශාල අන්තර් සම්බන්ධිත වැව් පද්ධතියක කොටසක් වන අතර එය 'වැව් කඳුරැල්ල පද්ධතිය' ලෙස හැඳින්වේ. එය ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂකයක් තුළ සංවිධානය කර ඇති වැව් මාලාවක් සමඟ සම්බන්ධ වී ඇත. 'එල්ලංගා පද්ධතියක්' යනු වැව් කළමනාකරණයේදී භාවිත වන සාම්ප්‍රදායික ඒකකයයි. ඈත අතීතයේ සිට එය හැඳින්වෙන්නේ 'එල්ලංගාව' යනුවෙනි.

CM මද්දුම බණ්ඩාර, 1985; පානබොක්කේ (2001)

රූපසටහන් : 01සාම්ප්‍රදායික එල්ලංගාවක හරස්කඩක්

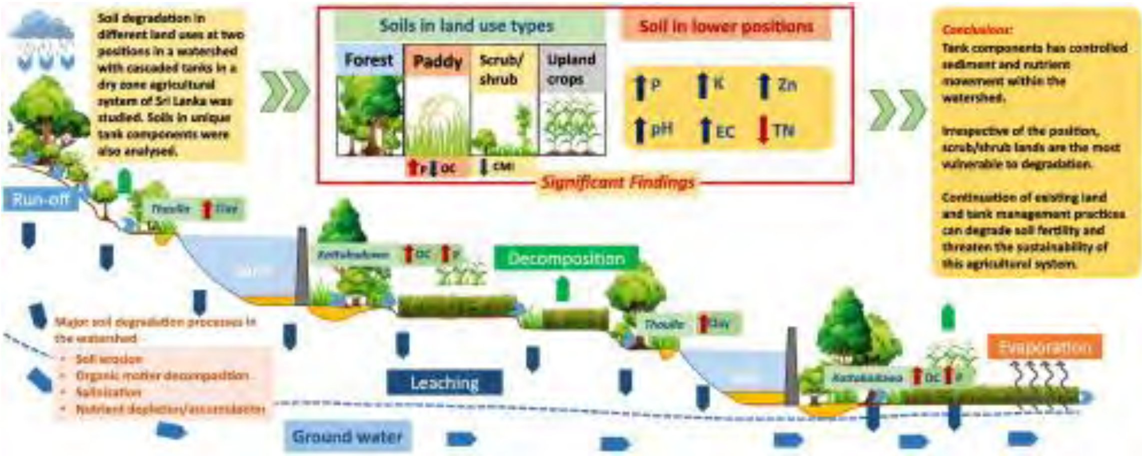

ප්‍රාථමික ජල මාර්ගයක හෝ ප්‍රාථමික ජල මාර්ග ජාලයක පිහිටා ඇති ජල විද්‍යාත්මක ලෙස එකට බැඳුනු කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණයේ වැව් පද්ධති හෝ කුඩා වැව්, මධ්‍ය ප්‍රමාණයේ වැව් සහ අමුණු පද්ධති හා අමුණු වලින් සමන්විත වූ ද්විතිය හා තෘතිය ජල මාර්ගයකට ජලය මුදා හරිනු ලබන මධ්‍ය ජල ධාරා ප්‍රදේශය එල්ලංගාව ලෙස හඳුන්වනු ලබයි. එල්ලංගාව අපගේ වාරි ශිෂ්ඨාචාරයේ විශිෂ්ඨ නිර්මාණයක් වන අතර එමගින් මුලු පරිසර පද්ධතියේම තිරසාර පැවැත්ම තහවුරු කරයි.

වාරි ශිෂ්ඨාචාරයේ ඉතාමත් විශිෂ්ඨ නිර්මාණයක් වන එල්ලංගාව ආරක්ෂා කර සංරක්ෂණය කර මනා කලමණාකරනයක් තුලින් සංවර්ධන කටයුතු තිරසර ලෙස පවත්වා ගෙන යාම සහ එල්ලංගා කලමණාකරනය පහසු කිරීම සඳහා එල්ලංගාවේ ප්‍රතිලාභීන්ගෙන් සහ සියලුම රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික ආයතන වලින් සමන්විත එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටු පිහිටු වීමට ලෝක බැංකු ආධාර යටතේ කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය කටයුතු

කරනු ලබයි. එල්ලංගාවේ සියලු පාර්ශව එකතු වී සියලු සම්පත් මනාව කලමණාකරනය කිරීම එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටුවල මූලික වගකීම වන අතර එම කාර්යය පහසු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සැලසුමක් සැකසීමට අවශ්‍ය තොරතුරු එකතු කිරීම සඳහා එල්ලංගා පැතිකඩක් (Profile) ව්‍යාපෘති බල ප්‍රදේශයේ සැම එල්ලංගාවක් සඳහාම සකස් කරනු ලබයි. එල්ලංගා පැතිකඩක් සැකසීමේ ප්‍රධාන අපේක්ෂාව වන්නේ එල්ලංගා කලමණාකරන සැලැස්මක් සැකසීමයි. ඒ අනුව එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටුව හරහා එල්ලංගාව හා ජලධාරා ප්‍රදේශය ආරක්ෂා කිරීමේ අපේක්ෂාවෙන් සහභාගීත්ව ප්‍රවේශයකින් යුක්තව එල්ලංගා කලමණාකරන සැලැස්මක් සකස් කරනු ලබයි.

1.1. එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටුවක අවශ්‍යතාවය

එල්ලංගාවක්, ජල පෝෂක ප්‍රදේශයේ මතුපිට මෙන්ම භූගත ජල මට්ටම සුරක්ෂිත කරන අතර එහි ප්‍රතිපලයක් ලෙස ජනතාවට ආහාර පිසීම වැනි ගෘහ කටයුතු සහ වගා කටයුතු වලට ජලය සපයනු ලබයි. රූප සටහන් අංක 1 අනුව රාජ්‍ය,පෞද්ගලික සහ ප්‍රතිලාභී පාර්ශවකාර ආයතන එල්ලංගාව ආරක්ෂා කරනු ලබයි. එසේ වුවද අංක 3 කොටසේ සඳහන් පරිදි නියමිත ලෙස පාර්ශවකරුවන්ගේ අවධානය යොමු නොවීම සහ ස්වාභාවික සහ මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් එල්ලංගාව දැඩි ලෙස පරිහානියට පත්ව ඇත. එල්ලංගාව ආරක්ෂාව කිරීම සඳහා පාර්ශවකරුවන් සම්බන්ධ වීමට වඩාත් යෝග්‍ය ආයතන ව්‍යුහයක් නොමැති වීම නිසා එල්ලංගාව තව දුරටත් හානියට ලක් විමේ ප්‍රවනතාවක් පවතී. එම නිසා එල්ලංගා කළමනාකරණ කමිටුව වැනි සම්බන්ධීකරණ ආයතනයක් එල්ලංගාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට වඩාත් අවශ්‍ය වී ඇත.

1.2. එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටු පිහිටුවීම

එල්ලංගා පද්ධතියක් යනු අතීතයේ සිට වාරි කලමණාකරනයේදී භාවිතා කරන ලද සාම්ප්‍රදායික ජල කලමණාකරන ක්‍රමවේදයකි. එල්ලංගාව යන වචනය සිංහල භාෂාවේ වචන දෙකක් එනම්, "**එල්ලන්**" සහ "**ගාව**" යන වචන දෙක එකතු වී සකස් වී ඇත. "**එල්ලන්**" යනු එල්ලෙන යන්නයි. "**ගාව**" යනු එකකට පසු අනෙක් ඒවා යන්නයි. එල්ලංගාව යන වචනයේ අදහස වනුයේ ඉහල සිට පහලට එකිනෙකට සම්බන්ධිත ලඟින් පිහිටි වැව් පද්ධතියක් යන්නයි. ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම වාරි තාක්ෂණ එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානය (FAO) විසින් ලෝක උරුමයක් ලෙසද නම් කර ඇත. එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටු පිහිටුවීමේ අදහස වනුයේ දශක කිහිපයකට පෙර පැවති ලෙස එල්ලංගාව පවත්වාගෙන යාම සඳහා එල්ලංගාවට කලමණාකරන සම්බන්ධිත සියලුම පාර්ශවකරුවන් පොදු සංසදයක් ලෙස වැඩ කර එල්ලංගාව ආරක්ෂා කිරීමට කටයුතු කිරීමයි. එසේම එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටු නීතිගත කිරීමටද අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කරනු ලබයි. පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක 11 ක අදාල ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම කමිටු වල සහාය ඇතිව ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිකුත් කරන ලද අංක 06/2023 දරන චක්‍ර ලේඛය අනුව (ඇමුණුම 01) එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටු 53 ක් පිහිටුවීමට ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව බලාපොරොත්තු වේ. ලෝක බැංකු මූල්‍ය ආධාර මත කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය මගින් ක්‍රියාත්මක දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව සහ අදාල පාර්ශවකරුවන් සමඟ සමීපව කටයුතු කර එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටු 53 පිහිටුවීමේ සමස්ථ ක්‍රියාවලිය සඳහා සහාය ලබාදේ.

එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටු සාමාජිකත්වය පහත ආයතන නියෝජිතයින්ගෙන් සමන්විත වේ. ඒවා නම් ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව, පළාත් වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව, පළාත් සහ අන්තර් පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල, ගොවි සංවිධාන, ප්‍රජා මූල සංවිධාන, ජල සම්පත් මණ්ඩලය, ආපදා කලමණාකරන කාර්යාංශය, පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව, ජාතික ජලජ ජීවී සංවර්ධන අධිකාරිය, පරිසර අධිකාරිය, පෞද්ගලික අංශය, ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව යන ආයතන

වේ. එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටුවක මූලික වගකීම වනුයේ එල්ලංගාව ආරක්ෂා කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම සඳහා සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා උපාය මාර්ගික මැදිහත්වීම ක්‍රියාත්මක කිරීමයි. රාජ්‍ය ආයතන,පෞද්ගලික අංශය, ප්‍රජා මූල සංවිධාන ඇතුලු පාර්ශවකරුවන් රාශියකට එල්ලාංගාව ආරක්ෂා කිරීමේ හා කළමනාකරණ කිරීමේ වගකීම පැවරී ඇති අතර ප්‍රධාන පාර්ශවකරුවන් පහත රූප සටහන් 1 මගින් දක්වා ඇත.

රූපසටහන් 1: එල්ලංගා පද්ධති කලමණාකරනය සඳහා වර්තමානයේ සම්බන්ධිත ප්‍රධාන ආයතන

1.3 එල්ලංගා පැතිකඩ සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය

එල්ලංගාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අතීතයේ පැවති සාම්ප්‍රදායික ග්‍රාමීය ආයතන ව්‍යුහය හා සමාජ ආර්ථික වත් පිලිවෙත්, සම්ප්‍රදායන් හා චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර නිසා එල්ලංගාවේ තිරසර පැවැත්ම තහවුරු වූ අතර ක්‍රමානුකූලව මෙම තත්වයන් වෙනස් වීමත් සමග එල්ලංගා පද්ධතිය හායනයට පත් විය. වර්තමානය වන විට එය ඉතාමත් වේගයෙන් හායනයට ලක් වෙමින් පවතී. එල්ලංගා පද්ධති නැවත ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීමේදී, සම්පත් හායනය වලක්වා ගැනීමේදී හා මනා කලමණාකරනයක් කිරීමේදී එල්ලංගාවේ වර්තමාන තත්වය

සහ පවතින ගැටළු හා ඒවා අතර ඇති වඩාත් උග්‍ර ගැටළු හඳුනා ගැනීම ඉතාමත් වැදගත් වේ.මේ සඳහා එල්ලංගාවේ භූගෝලීය ගැටළු, ජල විද්‍යාත්මක ගැටළු, පරිසර විද්‍යාත්මක ගැටළු හා සමාජ ආර්ථික ගැටළු හඳුනා ගත යුතු වේ.එසේම එල්ලංගාව තුල වර්තමානයේ සිදුවන මානව ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව, විවිධ ක්‍රමවේද ඔස්සේ එනම් හරස්කඩ චාරිකා, ද්විතීය දත්ත සහ කුඩා කණ්ඩායම් සාකච්ඡා මගින් තොරතුරු එකතු කර එල්ලංගා පැතිකඩක් සකස් කරනු ලබයි. මෙම එල්ලංගා පැතිකඩ එල්ලංගා පද්ධති කලමණාකරනයේදී මූලික අවශ්‍යතාවයකි.

1.4 එල්ලංගා පැතිකඩ සහ එල්ලංගා කලමණාකරන මූලික සැලැස්ම සැකසීමේ වැදගත්කම

එල්ලංගා පැතිකඩ, ස්වාභාවික හා මානව ක්‍රියාකාරකම් නිසා එනම් වර්ෂාව අඩු වීම, අවිධිමත් හේන් වගාව, වනාන්තර එළිපෙහෙලි කිරීම, සත්ව පාලන කටයුතු, කැලි කසල බැහැර කිරීම, පස් කැපීම, පතල් කැපීම සහ වැව් ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය විනාශ කිරීම යනාදී හේතු නිසා එල්ලංගාව හානියට පත්වී ඇති ආකාරය, එහිදී පාර්ශවකරුවන් වගකිව යුතු ක්ෂේත්‍ර හා ඔවුන්ගේ වගකීම් පිළිබඳව විවිධ මානයන් ඔස්සේ පාර්ශවකරුවන් හා ගොවි ප්‍රජාව අතර තොරතුරු හුවමාරු කරගැනීම සඳහා බෙහෙවින් ඉවහල් වේ. එල්ලංගා පැතිකඩ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ට, ප්‍රාදේශීය දේශපාලකයින්ට, පාර්ශවකාර ආයතන වලට සහ ගොවි ප්‍රජාවට එල්ලංගාව පිළිබඳව නිවැරදි අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට සහ එල්ලංගාව ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා නිවැරදි තීරණ ගැනීමට තවදුරටත් වැදගත් වේ. එල්ලංගා පද්ධතිය ආරක්ෂා කර ගැනීමට සාමූහිකව හා සහභාගීත්ව ප්‍රවේශයකින් යුක්තව එල්ලංගා කලමණාකරන මූලික සැලැස්මක් සැකසීම (Cascade Management Plan) සඳහා එල්ලංගා පැතිකඩ විශේෂයෙන්ම වැදගත් වේ. මෙහි සඳහන් මූලික එල්ලංගා කලමණාකරන සැලැස්ම එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටුව විසින් සකස් කරන ලද එල්ලංගා පැතිකඩ පදනම් කරගෙන සකස් කරනු ලබයි.

1.5 එල්ලංගා පැතිකඩ සහ එල්ලංගා කලමණාකරන සැලැස්මක් සකස් කිරීමේ අරමුණු

එල්ලංගා පද්ධතියේ සම්පත් ආරක්ෂා කිරීම සහ ඒවායේ තිරසර පැවැත්ම තහවුරු කිරීම සඳහා එල්ලංගා කලමණාකරන වැඩසටහනක් දැඩි ලෙස අවශ්‍ය වී ඇත. එසේම එල්ලංගාවේ සියලුම පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගීත්වය ඇතිව සුදුසු ආයතන ව්‍යුහයක් හරහා ඒකාබද්ධව ප්‍රවේශයකින් යුක්තව එල්ලංගාව කලමණාකරනය කල යුතුවේ. ඒ සඳහා පහත අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා එල්ලංගා පැතිකඩ සහ කලමණාකරන සැලැස්ම සකස් කරනු ලබයි.

1.5.1. ප්‍රධාන වශයෙන් භූගෝල විද්‍යාත්මක, ජල විද්‍යාත්මක, පරිසර විද්‍යාත්මක, බෝග වගා රටාවන් සහ මානව ක්‍රියාකාරකම් නිසා එල්ලංගා පද්ධතියට වන හානි පිළිබඳ තොරතුරු සහ භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධතිය (GIS) උපයෝගී කරගෙන සකස් කරන ලද සිතියමක්ද, ඇතුලත් විස්තරාත්මක එල්ලංගා පැතිකඩ (Cascade Profile) පාර්ශවකාර සංවිධාන වල ප්‍රයෝජනය සඳහා සැකසීම මගින් පාර්ශවකාර සංවිධාන වලට එල්ලංගාව සුරැකීමට පහසුකරණය කිරීම .

1.5.2. එල්ලංගා පද්ධතියේ වඩාත් උග්‍ර ගැටළු විසඳීම සඳහා වන උපාය මාර්ගික මැදිහත් වීම්, ඒ සඳහා වන දල වියදම් ඇස්තමේන්තු, ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාල වකවානු සහ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මැදිහත්විය යුතු පාර්ශවකාර ආයතන යන මූලිකාංග ඇතුලත් එල්ලංගා පද්ධති කලමණාකරන මූලික සැලැස්මක් (Cascade Management Plan) සැකසීම.

1.5.3. එල්ලංගා පද්ධතියේ වඩාත් උග්‍ර ගැටළු සහ ඒවා මගින් එල්ලංගා පද්ධතියට සිදු වී ඇති සහ සිදුවෙමින් පවතින හානි පිළිබඳව ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් හා පාර්ශවකරුවන් දැනුවත් කිරීම.

1.6 ප්‍රදේශයේ පවතින එල්ලංගා පිළිබඳ මූලික හැඳින්වීම:

හෙක්ටයාර 1261ක් පුරා පැතිර ඇති ඉබ්බාගල්වැව එල්ලංගාව ඊට උතුරින් පිහිටා ඇති නබඩවැව හා බස්නාහිරට වන්නට ඇති මීහොඳවැව ඒල්ලංගාවටත් මායිම්ව ඇත. හිඟුරක්ගොඩ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ දෙමටවැව ග්‍රාම නිලධාරි කොටසේ ආනලොන්දාව වනාංතර වලට මායිම්ව මෙම එල්ලංගාව පිහිටා ඇත. මෙම එල්ලංගාවේ වැව් 8 ක් ඇත. මෙම එල්ලංගාවේ පවතික විශේෂත්වය වන්නේ

සියලුම වැව් වනාංතර වලට මායිම්ව පිහිටා තිබීමයි. ඉහලින්ම එනම් දකුණට වන්නට වනාංතර වලට මායිම්ව ඇති ඕලු වැවෙන් ආරම්භවන ඉබ්බිගෙවැව එල්ලංගාව ගල්ඔය දක්වා විහිදී ඇත. ඉදිවැව, කැද්දුටුවැව, කුඩාවැව හා කම්මල්බැදිවැව 2023/2024 වර්ශවලදී දේශගුන සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය මගින් පුනරුත්ථාපණය කරන ලද අතර සියඹලැව හැර අනෙකුත් වැව් 2025 වර්ශයේදී පුනරුත්ථාපණය කිරීමට නියමිතය. සියඹලැව වැව යටතේ වී වගාවන් සිදුකලා වුවත් මෙම වැව වන සංරක්ෂණ කලාපය තුල පිහිටීම නිසා පුනරුත්ථාපණය සඳහා අවසරය නොලැබුණි. දේශගුන සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය මගින් පුනරුත්ථාපණය කර දේශගුණ සුහුරු කෘෂිකර්මය සඳහා ගොවීන් හැඩගස්වා ගැනීමට කටයුතු කරන එල්ලංගාවන් 6 ම දැක්වෙන සටහනක් සිතියම් අංක 01 හි දක්වා ඇත.

1.7. ගල්ඔය එල්ලංගාව

පොලොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයේ හිඟුරක්ගොඩ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ දෙමටවැව ග්‍රාමනිලධාරි වසම ආවරණය කරමින් ඉබ්බිලේවැව එල්ලංගාව පිහිටා ඇත. හෙක්ටයාර 1261 වපසරියක විහිදුනු **ගල්ඔය** එල්ලංගාවේ වැව් 08ක් සක්‍රියව පවතී. එල්ලංගාවේ ඉහල කොටසේ ඕලුවැවට ඉහලින් හුරුළු රක්ෂිතයේ මීටර 149 උසින් යුත් භූමියක් මීටරේ සිතියමේ ලකුණු කර ඇති අතර ඕලු වැවේ පෝෂිත ප්‍රදේශය හරහා මීටර 100 සමොච්ච රේඛාවත් එල්ලංගාවේ පහලින්ම ඇති ගල්ඔයට පහලින් මීටර 82 උනන්තාංශ කේන්ද්‍රයක් සිතියම් වල සටහන් කර තිබීම නිසා මෙම එල්ලංගාව වාර්තා වන්නේ නිකවැව ආසන්නයෙන් ඇති මීටර 100 සමොච්ච රේඛාවය. ඒ අනුව එල්ලංගාවේ ඉහලම වැව වන සියඹලැව සිට පහලම වැව වන ගල්ඔය වැව දකුණේ සිට උතුර දක්වා දල වශයෙන් මීටර 20 ක ආනතියක් පවතින බව නිරීක්ෂණය වේ

මෙම එල්ලංගාව අධ්‍යනයේදී දර්ශනය වනුයේ මූලිකව ජල මූලාශ්‍රයන් 3ක විහිදුනු එල්ලංගාවක් බවය. කුඩා ඕලුවැවෙන්, ඉහල කම්මල්බැදිවැවෙන් හා සියඹලැවෙන් ආරම්භවන ජලධාරාවන් මෙම එල්ලංගාවේ වැව 7 ක් ජාලගත කරන අතර ඉදිවැව හුදකලාව මෙම පද්ධතිය තුල පිහිටා ඇත. නමුත් ඉදිවැවේ, කැද්දුටුවැවේ හා ඉබ්බිගේවැවේ කුඹුරු යායන් එක් ජල කළමනාකරණ පද්ධතියක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම නිසා මෙම පද්ධතිය එක් එල්ලංගා පද්ධතියක් ලෙස සැලකීම වාරි ජලය කළමණාකරනය වඩා ඵලදායි කිරීම සඳහා පහසු වනු ඇත.

මෙම එල්ලංගාවේ විශේෂත්වය වන්නේ සියලුම වැව් වලට ස්වභාවික වන ආවරණය සහිත ජල පෝෂක ප්‍රදේශයක් පැවතීමය. මෙම ඒල්ලංගාවේ පෝෂක ප්‍රදේශය, වර්ග කි.මී. 1200 වඩා විශාල ආනලොන්දාව අධි ආරක්ෂිත වනාන්තර ප්‍රදේශයේ බටහිර බෑවුමේ කොටසක් වීම ජලය ප්‍රමාණවත් පරිදි පැවතීමටත් මාස් මෝසමේදී අධික වැසි අවස්ථාවන් වලදී මෙම එල්ලංගාවේ වී වගාබිම් ගංවතුර තර්ජනයකට මුන දීමටත් හේතු වී ඇත. මෙම එල්ලංගාවේ නැගෙනහිර තීරුවේ ආනලොන්දාව අධි ආරක්ෂිත වනාන්තර ප්‍රදේශයේ සිට ආරම්භවන ජලමූලාශ්‍ර 13 ට අධික ප්‍රමාණයක් මෙම එල්ලංගාවේ වගාබිම් පෝෂණය කරයි.

වගුව 1: ගල්ඔය එල්ලංගාව පිලිබඳ පරිපාලන තොරතුරු

මූලික තොරතුරු	විස්තර	විශේෂිත කරුණු
දිස්ත්‍රික්කයේ නම	පොලොන්නරුව	–
ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ නම	හිඟුරක්ගොඩ	–
මැතිවරණ කොට්ඨාශයේ නම	හිඟුරක්ගොඩ	–
ගංගා ද්‍රෝණියේ නම	යාංඔය	–
එල්ලංගාවේ නම	ගල්ඔය	–
මූලික තොරතුරු	**විස්තර**	**විශේෂිත කරුණු**

ගොවිජන සේවා බල ප්‍රදේශයේ නම	පරංගියවාඩිය	–
ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ නම	දෙමටවැව	
එල්ලංගාවේ භූමි ප්‍රමාණය	හෙක්. 1261	
එල්ලංගාවේ වැව් ප්‍රමාණය	08 (වනාංතර මායිම් තුල වැව් 1 ක් ඇත)	
කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා භාවිතා කරන වැව් සංඛ්‍යාව	08	
පැහැදිලිව හඳුනාගත හැකි ජල පෝෂක ප්‍රෙද්ශ	ජල මූලාශ්‍ර ආරම්භක ස්ථාන 13 ක් හඳුනාගත හැකිය.	
ලඳුකැලෑ	ප්‍රාදේශීය ලේකම් භාරයේ ඇත	
එල්ලංගාව තුලින් ජීවනෝපාය සැලසෙන පවුල් සංඛ්‍යාව	179	

1.7.1 ගල්ඔය එල්ලංගා පද්ධතියේ සිතියම

ගල්ඔය එල්ලංගා සිතියම වඩාත් නිවැරදි එල්ලංගා සිතියමක් ලෙස යාවත්කාලීන කිරීම සඳහා හරස්කඩ චාරිකාවේදී එකතු කර ගන්නා ලද දත්ත, ගූගල් සිතියම් (Google Base Map), වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ දත්ත හා මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුවේ දත්ත භාවිතා කරමින් දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය මගින් සකස් කරන ලද ගල්ඔය එල්ලංගා සිතියම, සිතියම් අංක 02 යටතේ පහත දැක්වේ.

සිතියම 02- *ගල්ඔය එල්ලංගා සිතියම*

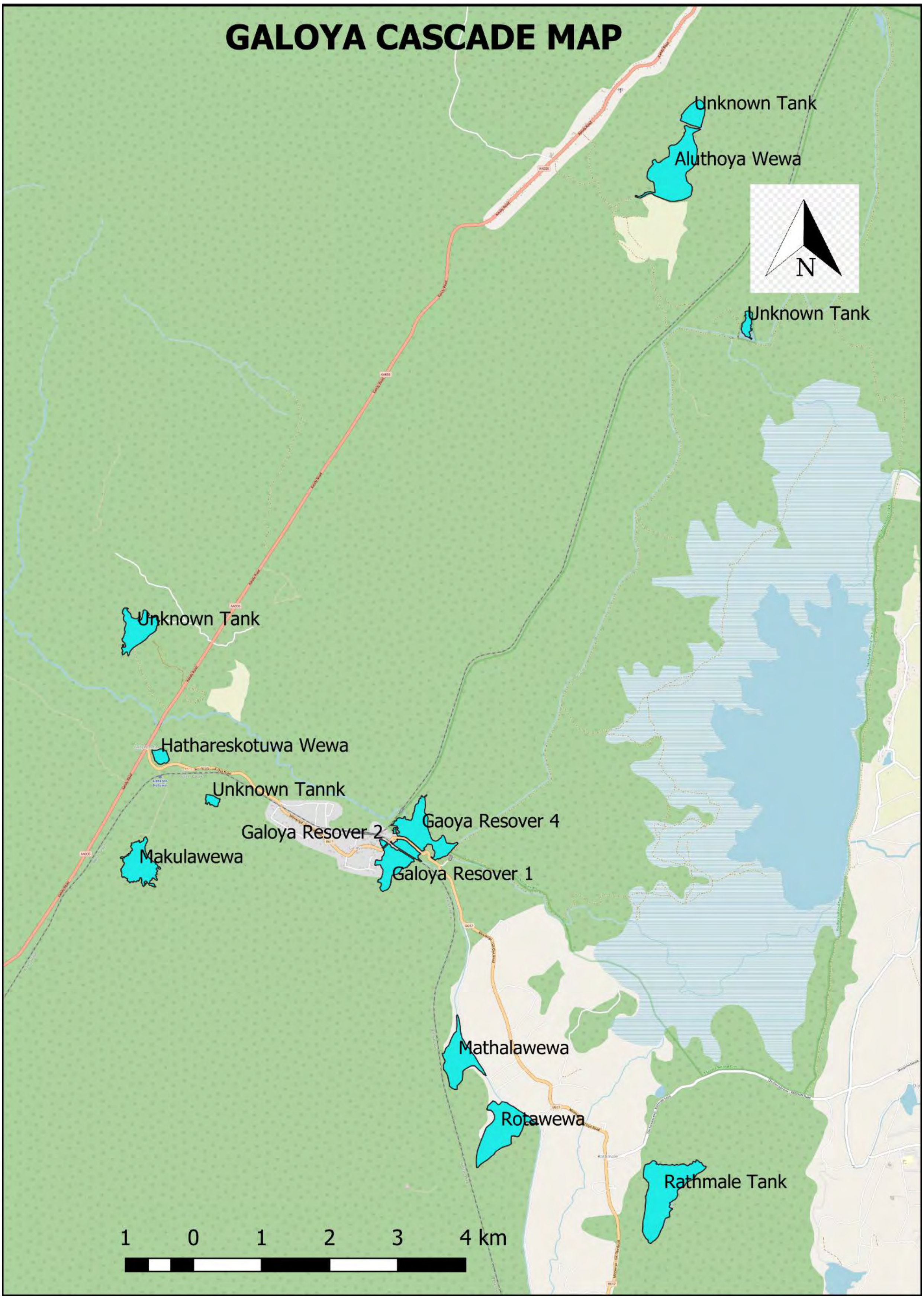

1.7.2 එල්ලංගාවේ ඉඩම් පරිහරණ රටාව

හෙක්ටයාර 1261 ක ව්‍යාප්තියක් සහිත ගල්ඔය එල්ලංගාව වනාන්තර, කුඹුරු ඉඩම්, ගොඩඉඩම්, වැව් සහා ජනාවාස ලෙස වෙන්කර හඳුනාගත හැකිය. මෙම එල්ලංගාවේ මුලු භූමියෙන් හෙක්. 891 පමන එනම් මුලු බිම් ප්‍රමාණයෙන් 70.7% කට ආසන්න භූමි ප්‍රමාණයක් වනාන්තර සහා ලඳුකැලෑ වේ. හෙක්ටයාර 106 ක් පමන එනම් 8.4% ක් ගොඩබෝග වගාව සඳහාද ගෙවතු සහ නිවාස සඳහා හෙක්ටයාර 17 පමණ තරම් සුලු ප්‍රමාණයක් එනම් 1.3% ද වෙන් වී ඇති අතර වී වගාව බිම් හෙක්ටයාර 184 ක් එනම් 14.6% ලෙස ඉඩම් පරිහරණය සිදුව ඇත. එමෙන්ම හෙක්. 63 පමණ දැනට ජලය රැස්කල හැකි වැව් 8 මගින් භූමිය 5% ආවරණය කර ඇත. එල්ලංගාවේ ඉඩම් පරිහරණ රටාව පහත අංක 01 ප්‍රස්ථාර සටහන හා වගුව මගින් දක්වා ඇත.

1.7.3 එල්ලංගාවේ ජනගහන විස්තර

හිඟුරක්ගොඩ ප්‍රාදේශිය ලේකම් කාර්යාලීය වෙබ් අඩවියේ දත්තයන්ය අනුව ගොවි පවුල් 179 පමන මෙම එල්ලංගාවේ ජීවත් වේ. 805 පමණ ජනගහනයක් ජීවත්වන මෙම එල්ලංගාව දෙමටවැව ග්‍රාම නිලධාරි කොට්ඨාශ පමණක් ආවරණය වන අතර ඕලුවැව, කම්මල්බැදි වැව හා කැද්දුටුවැව යන ගම්මාන 03 කින් සමන්විතය. එල්ලංගාවේ ග්‍රාම නිලධාරි කොට්ඨාශ අනුව ජන ව්‍යාප්තිය පහත ප්‍රස්ථාර සටහන් 02 මගින් දැක්වේ.

1.7.4 ගල්ඔය එල්ලංගාවේ වැව් පිලිබඳ තොරතුරු

මෙම එල්ලංගාවේ සුලු වාරිමාර්ග වැව් 8ක්. එල්ලංගාවේ පිහිටි වැව් පිළිබද තොරතුරු පහත වගු අංක 03 හි දැක්වේ. දේශගුණික සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතියේ පළමු අදියර යටතේ මෙම එල්ලංගාවේ කැද්දුටුවැව, ඉදිවැව, කුඩාවැව හා කම්මල්බැදිවැව ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලදී. 2025 වර්ශයේදී ඉතිරි වැව් අතරින් ඉහල කම්මල්බැදිවැව, ඕලුවැව සහ ගල්ඔය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට නියමිත අතර සියඹලැව වැව නව රක්ෂිතයේ ඇති නිසා එය ප්‍රතිසංස්කරණය සිදු නොවනු ඇත. මීට අමතරව ඕලුවැවේ දියබස්නා ඇල කම්මල්බැදිවැවට පහලින් තාවකාලිකව සකස් කර ඇති අමුණක් මගින් කම්මල්බැදිවැවේ කුඹුරු ඉඩම් හෙක්. 05 කට පමණ ජලය සපයා ගනී.

වගුව 03 : ගල්ඔය එල්ලංගාවේ පිහිටි වැව් වල මූලික තොරතුරු

ගල්ඔය එල්ලංගාව

වැවේ නම	වැවේ පැතිරීම හෙක්.	පවුල් ගනන	ජල ධාරිතාව අක්.අඩි	කුඹුරු ප්‍රමාණය හෙක්.
රත්මලේවැව				
රොටවැව				
මාතලාවැව				
මාකුලාවැව				
හතරැස්කොටුව වැව				
අලුත්ඔයවැව				
කලුඋල්පත්වැව				

1.8 ගල්ඔය එල්ලංගාව තිරසර ලෙස කලමනාකරණය කිරීමේ වැදගත්කම

මෙම එල්ලංගාව විශාල වනාංතර ප්‍රෙද්ශයකින් පොෂණය වන එල්ලංගාවකි. ඉබ්බිගේවැ මෙහි අවසාන වැව වන අතර ඉහලින්ම ඇති සියඹලෑව වැව යටතේ වී ගොවිතැන සිදු වුවත් හුරුළු අධිරක්ෂිත කලාපයේ පිහිටා ඇත. තවත් ජල මාර්ගයක් ආරම්භවන්නේ හුරුළු අධිරක්ෂිත කලාපයේ වන අතර මුලුමනින්ම විනාශයට පත්ව ඇති මහඕලුවැවෙන්ය. ගොවීන් පරිහරණය කරන පලමුවැව කුඩා ඕලුවැවය.

අනෙකුත් එල්ලංගාවන්ට ශාපේක්ෂව මෙම එල්ලංගාව මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් මගින් සිදුකර ඇති පාරිසරික විනාශය අඩුය. මෙම එල්ලංගාව වනාංතර වල වටවී ඇතිනිසා නිතර වන අලින්ගේ තර්ජනයට මුනදෙන ප්‍රදේශයකි.

පරිසරට හා බද්ධව පවතින මෙම එල්ලංගාවේ සියලුම ගොඩඉඩම් වසර 20 ට පමන වනාංතරව පැවති භූමින්ය. ඕලුවැව හා දෙමටවැව ප්‍රදේශයේ ගොවීන් ජීවත්වන අතර වගාබිම් හුදකලා ප්‍රදේශවීම වන අලි තර්ජනය පාලනය කල නොහැකි මට්ටමට උග්‍රව පවතී. මෙම එල්ලංගාව ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය පාරිසරික වශයෙන් ඉතාම වැදගත් කොටසක් වන නිසා මෙම එල්ලංගාව සුරක්ශිත කිරීම වැදගත්ය. මෙම එල්ලංගාවට උතුරින් ඇති නබඩවැව එල්ලංගාව පෝෂණය වන ප්‍රධාන ජල මූලාශ්‍රය වන ෂෙල්ලිගේ ඔයේ බටහිර ජල මුලාශ්‍රයන් ගල්ඔය එල්ලංගාව මත යැපෙනු ඇත. වැඩි ජනගහනයක් හා වගාබිම් ප්‍රමාණයක් පවතින නබඩවැව එල්ලංගාවේ පැවැත්ම තිරසාර වීමට ගල්ඔය එල්ලංගාවේ ක්‍රියාකාරකම් බලපානු ඇත.

එල්ලංගාවේ පිහිටි සක්‍රිය සුලු වාරි වැව් 5න් වැව් 4 ක්ම ව්‍යාපෘතිය මගින් දැනටමත් ප්‍රතිසංස්කරණය කර ඇති අතර ඉතිරි වැව වන බ්‍රය්මණයාගම වැව 2025 වර්ශයේදී ප්‍රතිසංස්කරණය කරණ කරනු ඇත. ඒ අතරම අමුණු, එල්ලංගා සංවර්ධන ප්‍රවේශය (Cascade Development Approach) උපයෝගී කරගනිමින් ව්‍යාපෘතිය මගින් ප්‍රතිසංස්කරණය කරනු ලබන අතර එහිදී මුළු පද්ධතියේ තිරසර පැවැත්ම තහවුරු වන ආකාරයට එල්ලංගාව සංවර්ධනය සඳහා විශේෂ අවධානයක් යොමු කරයි. ඒ අනුව එල්ලංගා කලමණාකරන සැලැස්මක් සකස් කර පරංගියවාඩිය එල්ලංගාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය අවධානය යොමු කර ඇත. එහිදී එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටුවට එල්ලංගා පැතිකඩක් හා අවසාන වශයෙන් එල්ලංගා කලමණාකරන සැලැස්මක් සකස් කිරීමට ව්‍යාපෘතිය සහාය ලබාදේ.

2.0 ගල්ඔය එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්ම සැකසීමේ දී අනුගමනය කරන ලද ක්‍රමවේදය

දේශගුණ සුහුරුවාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය, ගල්ඔය එල්ලංගාවේ පවතින තත්වය විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් පසුව එල්ලංගාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සියලු පාර්ශවකාර ආයතන සම්බන්ධිත එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටුව වැනි ආයතනයක අවශ්‍යතාවය තහවුරු විය. මෙම අරමුණ ඉටුකර ගැනීමට සඳහා එල්ලංගා කලමණාකරනය සඳහා ප්‍රධාන කාර්යයක් ලෙස විද්‍යානුකූල හා සහභාගීත්ව ප්‍රවේශයකින් යුත් එල්ලංගා කලමණාකරන සැලැස්මක් අවශ්‍ය බවටද දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතියට අවබෝධ විය. එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටුවට විධිමත් එල්ලංගා පැතිකඩක් සහ එල්ලංගා කලමණාකරන සැලැස්මක් සකස් කිරීමට එය උදව්වක් විය. පිලිවෙලින් එල්ලංගාව අධ්‍යනය කිරීම හා ද්විතීය හා ප්‍රාථමික දත්ත හා තොරතුරු එකතු කිරීම, තොරතුරු ජනනය කිරීම එල්ලංගා පැතිකඩ සකස් කිරීමේ පූර්ව අවශ්‍යතාවයක් විය.

2.1 ගල්ඔය එල්ලංගා පැතිකඩ සකස් කිරීම

ගල්ඔය එල්ලංගා පැතිකඩ සකස් කිරීම සඳහා මූලාංශ්‍ර කිහිපයක් ඔස්සේ තොරතුරු ලබා ගන්නා ලදී. හරස්කඩ චාරිකා, ද්විතීය දත්ත, කණ්ඩායම් සාකච්ඡා ඒ අතර ප්‍රධාන වූ අතර ද්විතීය දත්ත ලෙස ව්‍යාපෘතියේ සංවේදී කලාප සඳහා සකස් කරන ලද කෘෂිකාර්මික සංවර්ධන සැලැස්ම, ඉංජිනේරු සමීක්ෂණය, ජල විද්‍යාත්මක තක්සේරුව හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල වලින් වනජීවී හා වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු වලින් ලබා ගත් තොරතුරු භාවිතා කරන ලදී.

ද්විතියික දත්ත රැස් කිරීම සඳහා, "සම්පත් පැතිකඩ" සහ හිඟුරක්ගොඩ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයේ අදාළ මූලාශ්‍රයන්, පොහොර ලියාපදිංචි කිරීමේ ලැයිස්තුව සහ පරංගියාවාඩිය ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථාන බල ප්‍රදේශයේ කෘෂිකර්ම සංවර්ධන සැලැස්ම, ඉංජිනේරු සමීක්ෂණය, ජල විද්‍යා සමීක්ෂණ, චන්ද්‍රිකා ඡායාරූප, GIS තාක්ෂණය සහ අන්තර්ජාලය ද ඩිජිටල් තොරතුරුද භාවිතා කරන ලදී. විශේෂයෙන්ම මෙම එල්ලංගා පැතිකඩේ ඇති තොරතුරු එල්ලංගා කලමණාකරන මූලික සැලැස්ම සැකසීම සඳහා ඉතාමත් වැදගත් වන අතර එල්ලංගාව අධ්‍යනය කරනු ලබන අයට එල්ලංගාව පිලිබඳව තොරතුරු ලබා ගැනීමේදී සහ එල්ලංගාවේ ඉදිරි සංවර්ධන සැලසුම් කිරීමේදී බෙහෙවින් ඉවහල් වනු ඇත. මීට අමතරව ප්‍රාථමික දත්ත ජනනය කිරීම සඳහා හරස්කඩ චාරිකාවක්ද (Transect Walk) සියලු පාර්ශවකාර සංවිධානවල සහභාගීත්වයෙන් සිදුකරන ලදී.

2.2 හරස්කඩ චාරිකාව

පරංගියවාඩිය එල්ලංගාවේ හරස්කඩ සංචාරය 2024 මාර්තු 27 දින සංවිධානය කරන ලදී. ඒ සඳහා එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු විසින් අදාල රාජ්‍ය නිලධාරීන් ඇතුලු ගොවි සංවිධාන නිලධාරීන්ට, වෙනත් ප්‍රජාමූල සංවිධාන නියෝජිතයින්ට, පොදුවේ ගොවීන් ඇතුලුව සියලුම පාර්ශවකරුවන්ට ගල්ඔය එල්ලංගා පද්ධතියේ ඉහළ සිට පහළට නිරීක්ෂණය හා සාකච්ඡා මඟින් දත්ත එකතු කිරීමටත් ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයකින් එල්ලංගා කළමනාකරණය සිදුකිරීම සඳහා සාමූහිකත්ව ප්‍රයත්නයක් දැරීමට ඔවුන් පොළඹවා ගැනීම සඳහා ආරාධනා කරන ලදී. හරස්කඩ සංචාරයේ ගමන් මාර්ගයේ භූගෝලීය තොරතුරු, භූ විද්‍යාත්මක තොරතුරු, ජල විද්‍යාත්මක තොරතුරු, පරිසර විද්‍යාත්මක තොරතුරු, සමාජ ආර්ථික තොරතුරු, සම්පත් භායනය හා සම්පත් භායනයේ බරපතලකම පිලිබඳව නිරීක්ෂණ හා සාකච්ඡා මගින් තොරතුරු එකතු කර ගන්නා ලදී. හරස්කඩ චාරිකාව සඳහා ප්‍රතිලාභීන් ගොවි සංවිධාන සාමාජිකයින් හා සියලු රාජ්‍ය ආයතන වල නිලධාරීන් සහභාගී වූ අතර චාරිකාවෙන් පසුව ඒ සඳහා සහභාගී වූ සියලු පාර්ශවවල සහභාගීත්වයෙන් වැඩමුළුවක් පවත්වා තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාවය තවදුරටත් තහවුරු

කරගන්නා ලදී. මෙම සංචාරයේ ප්‍රධාන පරමාර්ථය වූයේ ප්‍රාථමික දත්ත රැස් කිරීම, මුළු එල්ලංගා පද්ධතියම නිරීක්ෂණය කිරීම, එල්ලංගාවේ ගැටළු සහ සම්පත් හඳුනා ගැනීමය.

ඒ අනුව 2024 මාර්තු 27 දින ඕලුවැව ප්‍රජාශාලාවට එකතුවූ සියලු පාර්ශවකරුවන්හට එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු ලේකම් ලේකම් පරංගියවාඩිය ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රාදේශීය නිලධාරි විසින් අවශ්‍ය උපදෙස් ලබාදෙන ලදී. එමෙන්ම හරස්කඩ චාරිකාවේ කාර්යය සහ අරමුණ පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියේ ආයතන සංවර්ධන හා හැකියා වර්ධන විශේෂඥ විසින් සියලු දෙනාම දැනුවත් කරන ලදී. එතැන් සිට කණ්ඩායම ඕලුවැවෙන් ආරම්භව හරස්කඩ සංචාරය සිදුකරන ලදී.

මෙහිදී ගමන් විධාව අවම කිරීමටත් කණ්ඩායමට අවශ්‍ය ආහාර පානාදිය ප්‍රවාහනය සඳහාත් එක් ට්‍රැක්ටරය යොදාගත් අතර මෙම දිනවල දිවා උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 36 – 39 අතර පැවති බවද සඳහන් කිරීමට කැමැත්තෙමි. දවස පුරාම පැවති උනුසුම් තත්ත්වය නොසලකා හරස්කඩ සංචාරයේ වැදගත්කම තේරුම්ගෙන සහභාගි වූ සියලු රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ හා ගොවීන්ගේ කැපවීමත් ඒ සඳහා සියලු දෙනාම උනන්දු කිරීම සඳහා නිතර සොයා බැලීම් කල එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු සභාපති හිඟුරක්ගොඩ ප්‍රාදේශීය ලේකම් හා එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු ලේකම් පරංගියවාඩිය ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රාදේශීය නිලධාරි විසින් ඉටුකල කාර්යභාර්ය ඉතා වැදගත් වේ. හරස්කඩ චාරිකාව සඳහා ගොවි නායකයින් ඇතුලුව ගොවීන් 25 ක් පමණ සහභාගී විය. තවද ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව යන ආයතනවල නියෝජිතයන් සහ සමෘද්ධි නිලධාරීන්, ග්‍රාම නිලධාරි, සංවර්ධන නිලධාරීන් සහභාගි වූහ.

මෙහිදී තොරතුරු එකතු කිරීම සඳහා ආකෘති පත්‍ර කීපයක් (ඇමුණුම් 1 – 4) භාවිතා කල අතර මාර්ග සැලැස්ම, පෝෂණ ස්ථාන ඇතුළු මාර්ග විස්තර සහ ආහාර පැකට් සහ ප්‍රථමාධාර ද්‍රව්‍ය කණ්ඩායම් සාමාජිකයින් අතර බෙදා දෙන ලදී.

මෙම හරස්කඩ චාරිකාව සඳහාද GPS තාක්ෂණය භාවිතා කරන ලදී. CSIAP කාර්ය මණ්ඩලය විසින් සකස් කරන ලද එල්ලංගා සිතියම පදනම් කරගෙන දත්ත එකතු කිරීම සිදු කරන ලදී. GPS Device එකක් පමනක් තිබුන නමුත් “Place” නම් වූ මෝබයිල් ඇප් එක භාවිතයෙන් කණ්ඩාංක (GPS Coordinate) සටහන් කිරීම සිදුකල අතර හරස්කඩ සංචාරය ආරම්භයට පෙර මෙම මෝබයිල් ඇප් එක බාගත කරගැනීමටත් එය භාවිතා කර ආකෘතිපත්‍ර වලට තොරතුරු සටහන් කිරීම පිළිබඳවත් පුහුණුව ලබාදෙන ලදී.

විශේෂයෙන්ම මෙම එල්ලංගා පැතිකඩේ ඇති තොරතුරු එල්ලංගා කලමනාකරණ මූලික සැලැස්ම සැකසීම සඳහා ඉතාමත් වැදගත් වන අතර එල්ලංගාව අධ්‍යයනය කරනු ලබන අයට එල්ලංගාව පිළිබඳව තොරතුරු ලබා ගැනීමේදී සහ එල්ලංගාවේ ඉදිරි සංවර්ධන කටයුතු සැලසුම් කිරීමේදී බෙහෙවින් ඉවහල් වනු ඇත.

3.0 ගල්ඔය එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්ම සකස්කිරීම

එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්ම සැකසීම ක්ෂේත්‍ර මූලික ක්‍රියාකාරකම් ඇතුලත් බහුවිධ කාර්යයකි. ඒ සඳහා එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්ම සැකසීමට පෙර එල්ලංගා පැතිකඩ සකස් කල යුතු අතර එහිදී එල්ලංගාවේ භූ විද්‍යාත්මක, පරිසර විද්‍යාත්මක, ජල විද්‍යාත්මක, සිතියම් විද්‍යාත්මක හා සමාජ පැතිකඩ තක්සේරු කිරීම සඳහා සහභාගීත්ව හා බහු පාර්ශවීය ක්‍රමවේද භාවිතා කරනු ලබයි. දත්ත උත්පාදනය, ත්‍රිමානකරණය, දත්ත විශ්ලේෂණය, වාර්තා ලිවීම, සැලැස්ම සැකසීම සහ පාර්ශවකරුවන්ගෙන් ඒවායේ නිවැරදිභාවය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා බහුවිධ දක්ෂතා ඇති පුද්ගලයින් අවශ්‍ය වේ. මෙම සියලුම කාර්යයන් ලෝක බැංකු කාර්ය මණ්ඩලයේ උපදෙස් ඇතිව දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතියේ නිලධාරීන් විසින් ඉටුකරනු ලැබීය. එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්ම සැකසිම සඳහා දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය සහ හවුල්කාර ආයතන එකතු වී පහත ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරන ලදී.(i) රැස්වීම් පැවැත්වීම (ii) ද්විතීය දත්ත එකතු කිරීම (iii) හරස්කඩ චාරිකාව වැනි සහභාගීත්ව තාක්ෂණික ක්‍රම භාවිතා කර ප්‍රාථමික දත්ත උත්පාදනය කිරීම (iv) එල්ලංගාව මුහුණ දෙන අභියෝග හඳුනා ගැනීම (v) එකතු කරන ලද හා උත්පාදනය කරන ලද දත්ත හා තොරතුරු මත පුරෝකථන කිරීම (vi) එල්ලංගා පැතිකඩ සැකසීම (vii) ගැටළු ගස වැනි සහභාගීත්ව තාක්ෂණික ක්‍රම භාවිතා කර උග්‍ර ගැටළු හඳුනා ගැනීම, යුගල සැසඳීම වැනි සහභාගීත්ව තාක්ෂණික ක්‍රම භාවිතා කර කඩිනමින් අවධානය යොමු කල යුතු උග්‍ර ගැටළු හඳුනා ගැනීම (viii) එල්ලංගා සැලැස්ම සැකසීම (ix) පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්මේ නිවැරදිතාවය තහවුරු කර ගැනීම (x) එල්ලංගා කලමනාකරණ කමිටුවේ විශේෂ රැස්වීමකදී උග්‍ර ගැටළු විසඳීම හෝ අවම කිරීම සඳහා අවශ්‍ය උපායමාර්ගික සැලසුම් සකස් කිරීම (xi) යෝජිත උපායමාර්ගික මැදිහත්වීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කෙටිකාලීන (Short Term), මධ්‍යකාලීන (Medium Term) හා දීර්ගකාලීන (Long Term) වශයෙන් බෙදා වෙන් කරන ලද ප්‍රායෝගික කාලවකවානු තීරණය කිරීම, දල ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීම ආදිය එල්ලංගා කලමනාකරණ කමිටුවට පහසුවෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකිවන ලෙස එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්මට ඇතුලත් කරන ලදී.

3.1 ගල්ඔය එල්ලංගාව මුහුණදෙන මූලික අභියෝග හඳුනා ගැනීම

ගල්ඔය එල්ලංගාව මුහුණදෙන ප්‍රධාන අභියෝග හඳුනා ගැනීම එල්ලංගා පැතිකඩ හා එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්ම සැකසීමේ ක්‍රියාවලියේ එක් ප්‍රධාන කාර්යයකි. දේශගුණික සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන පළාත් 6 ක දිස්ත්‍රික්ක 11 ක එල්ලංගා පද්ධති **57** ආවරණය වන පරිදි එල්ලංගා කලමනාකරණ කමිටු 53 ක් පිහිටුවීමට පහසුකරනය කිරීමෙන් පසුව, ව්‍යාපෘතියේ ඊළඟ කාර්යය වී ඇත්තේ සෑම එල්ලංගා කලමනාකරණ කමිටුවක් සඳහාම එල්ලංගා පැතිකඩක් සහ එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්මක් සකස් කර දීමට එල්ලංගා කළමනාකරණ කමිටුවට සහාය වීමයි. එල්ලංගාව සහ එල්ලංගාව මුහුණ දෙන ගැටළු හඳුනා ගැනීමට එල්ලංගා පැතිකඩ සැකසීම අතිශයින් වැදගත් වන අතර එල්ලංගාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රායෝගික එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්මක් සැකසීමට එල්ලංගා පැතිකඩ ඉතා වැදගත් වේ. ඒ අනුව අභියෝග හඳුනා ගත යුතු ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර තීරණය කිරීම, දත්ත එකතු කිරීම හා උත්පාදනය කිරීම සඳහා අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රමවේද තීරණය කිරිම, එල්ලංගා පැතිකඩේ හා එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්මේ දත්ත හා තොරතුරු ජනනය කිරීම සඳහා ආකෘති සැකසීම සම්බන්ධයෙන් දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතියේ නිලධාරීන් හා ලෝක බැංකු නිලධාරීන් එක්ව උපදේශන මට්ටමේ රැස්වීම් කීපයක්ම පවත්වන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලේඛණ පරිශීලනය කිරීමට අමතරව සහභාගීත්ව ක්‍රමවේදයක් වන හරස්කඩ චාරිකා ක්‍රමවේදය එල්ලංගාව අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා ප්‍රධාන ක්‍රමවේදයක් ලෙස භාවිතා කරන ලදී. එහිදී එල්ලංගාව හරහා චාරිකා කරමින් එල්ලංගාවේ ස්වභාවය සහ මෙහි 4 වන කොටස යටතේ දක්වා ඇති ප්‍රධාන

අභියෝග හඳුනා ගන්නා ලදී. අභියෝග ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් කිහිපයකට වර්ගීකරණය කරන ලදී. ඒවා නම් 1. **භූගෝල විද්‍යාත්මක** 2. **භූ විද්‍යාත්මක** 3. **ජල විද්‍යාත්මක** 4. **පාරිසරික විද්‍යාත්මක** 5. **මානව හැසිරීම්** 6. **සමාජ ආර්ථික** 7. **කෘෂිකාර්මික** 8. **වාරිමාර්ග කලමනාකරණ** 9. **පෝෂිත ප්‍රදේශයේ තත්ත්වය** යන ආදියයි. මේවා එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්ම සකස් කිරීමේදී භාවිතා කිරීම සඳහා එල්ලංගා පැතිකඩේ සවිස්තරාත්මකව දක්වා ඇත. මෙම අභියෝග තව දුරටත් විග්‍රහ කර උග්‍ර ගැටලු හඳුනා ගෙන ඒවායේ නිවැරදිතාවය තහවුරු කර ගෙන ඒවා පිලිබඳව ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ගේ, පාර්ශවකරුවන්ගේ සහ ආධාරකරුවන්ගේ කඩිනම් අවධානය යොමු කරවීමට එල්ලංගා කළමනාකරණ සැලැස්මට ඇතුලත් කර ඇත.

3.2 ගල්ඔය එල්ලංගාවේ වර්තමාන පැතිකඩ

3.2.1 භූගෝලීය (Geographical) තොරතුරු

ගල්ඔය එල්ලංගාවේ නැගෙනහිර මායිමත් දකුණු මායිමත් මුලුමනින්ම ආනැඋලුන්දැව අධිරක්ෂිත වනාංතරයට මායිම්ව ඇත. මෙම එල්ලංගාවේ තුනෙන් දෙකක්ම ආවරණය වන්නේ වනාංතර හා ලඳුකැකෑ වලින්ය. මිනිසුන් ජනාවාස වීම එක් ප්‍රෙද්ශයකට කේන්ද්‍රගත වී තිබීම අනෙකුත් එල්ලංගාවන්ට ශාපේක්ෂව වෙනස් වූ තත්වයකි. විහාරස්ථානය, පැසැල, බීමට ජලය සකස්කරන පිරිපහදුව හා ප්‍රජාශාලාව යනාදි පොදු ගොඩනැගිලි මෙම ජනාවාස ප්‍රෙද්ශය තුල ස්ථාපිත වී ඇත.
හිඟුරක්ගොඩ සිට දෙමටවැව දක්වා දිවෙන මාර්ගයේ කෙලවර දෙමටවැවත්, කෝන්වැව - දෙමටවැව මාර්ගයත් මෙම එල්ලංගාවට ප්‍රවේශ මාර්ගය වන අතර මෙම කොටස පරිපාලනමය වශයෙන් හිඟුරක්ගොඩ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය වූවත් මෙහි ජනතාව බහුලව සබඳතා පවත්වනුයේ කහටගස්දිගිලිය නගරය සමගය.
එල්ලංගාවේ භූමියෙන් 70.7% පමන ස්වභාවික වනාංතර වන අතර 14.6% ක්ම වී වගාබිම් වේ. එල්ලංගාවේ තවත් 5% ක් වැව් 8ක ජලය විසින් ආවරණය කර ඇත. මේ අනුව 1.3% පමණ කුඩා බිම් තීරුවක පොදු ගොඩනැගිලිද සහිතව ජනාවාසයත් 8.4% ක ගොඩ බෝග වගා බිම් පිහිටා ඇත. මෙම ගොඩ බෝග වගාබිම් මුලුමනින්ම පාහේ අනීතිකව වනාංතර විනාශකර ගොවිබිම් ලෙස අස්වද්දා ඇත.

3.2.2 භූ විද්‍යාත්මක (Geological) තොරතුරු

රතු දුඹුරු පසක් සහිත (RBE) භූමි කොටස සහා ජනාවාස ප්‍රෙද්ශය හැරුනු විට අනෙකුත් සියලු ප්‍රෙද්ශ වනාංතර හෝ වී වගාවට සුදුසු ජලය රඳන බිම් මෙම එල්ලංගාවේ දැකිය හැක. ඕලුවැව යටතේ වී වගාබිම් යල කන්නයේදී ගොඩබෝග වගාවන්ට සුදුසු වැලි මිශ්‍ර පසක් වුවත් වන අලින්ගේ තර්ජනය හේතුවෙන් හෙක්. 3 පමන බිම්කඩක් පමනක් යල කන්නයේදී අතිරේක බෝග වගාවන් සිදු කෙරේ. CSIA ව්‍යාපෘති ආරම්භයත් සමග 2020 යල කන්නය මෙම භූමි කොටසේ මුං ඇට වගාවෙන් සාර්ථක අස්වැන්නක් ගොවීන් ලබාගන්නා ලදී. මෙම එල්ලංගාවේ ඉඳිවැව, කැද්දුටුවැව, ගල්ඔය හා කුඩාවැව කොටස උතුරින් හා දකුණින් ප්‍රවේශ මාර්ගයන් දෙකම වනාංතර ප්‍රදේශයක් හරහා වැටී තිබීම නිසා රාත්‍රී කාලය ඉතාම අනාරක්ෂිතය. මෙම ගම්මානයේ පවුල් 21 වැනි කුඩා ජනගහනයක් සිටින අතර ඉතිරි ජනගහනය ඕලුවැව හා දෙමටවැව ජීවත් වේ. මෙම එල්ලංගාව වනාංතර වලින් වටවී තිබීම නිසා වන සතුන්ගෙන් වගා හානි වීමට ඇති දැඩි අවධානම හේතුවෙන් අතිරේක බෝග වගාවට වඩා ජලය පවතී නම් වී වගාව සඳහා යොමු වීම දකින්නට ඇත.

එල්ලංගාවේ ඉහල කොටසේ ඕලුවැවට ඉහලින් හුරුළු රක්ෂිතයේ මීටර 149 උසින් යුත් භූමියක් මීටරේ සිතියමේ ලකුණු කර ඇති අතර ඕලු වැවේ පෝෂිත ප්‍රදේශය හරහා මීටර 100 සමොච්ච රේඛාවත්

එල්ලංගාවේ පහලින්ම ඇති ගල්ඔයට පහලින් මීටර 82 උනන්තාංශ කේන්ද්‍රයක් සිතියම් වල සටහන් කර තිබීම නිසා මෙම එල්ලංගාව වාර්තා වන්නේ නිකවැව ආසන්නයෙන් ඇති මීටර 100 සමෝච්ච රේඛාවය. ඒ අනුව එල්ලංගාවේ ඉහලම වැව වන සියඹලෑව සිට පහලම වැව වන ගල්ඔය වැව දකුණේ සිට උතුර දක්වා දල වශයෙන් මීටර 20 ක ආනතියක් පවතින බව නිරීක්ෂණය වේ

3.2.3 ජල විද්‍යාත්මක (Hydrological) තොරතුරු

එල්ලංගාවට නැගෙනහිර මායිමේ ඇති අධි ආරක්ෂිත වනාංතරයෙන් ආරම්භවන 09 ට අධික ජල මූලාශ්‍රයන් මෙම එල්ලංගාව ජලයෙන් පෝෂණය කරනු ඇත. මෙම එල්ලංගාවේ පවතින කුඩාඹිලුවැව විශාල පෝෂක ප්‍රදේශයකින් පෝෂණය වේ.

ෂෙල්ලිගේ ඔයේ බටහිර අතු ගංගාව මෙම එල්ලංගාව හරහා වැටී තිබීම මෙම එල්ලංගාව පෝෂණය කරයි. කුඩාඹිලුවැවට වාන් දෙකක් ඇති අතර එහි දකුණු ඉවුරු වාන දෙමටවැව එල්ලංගාවටත් වම් ඉවුරු වාන ගල්ඔය එල්ලංගාවටත් සම්බන්ධ වී ඇත. ස්වභාවිකව කුඩාඹිලුවැව මෙම එල්ලංගාවේ නොවන අතර දෙමටවැව එල්ලංගාවේ ඉහල කොටසය. කෙසේ වෙතත් අද වන විට ජල කළමනාකරණ පද්ධතියක් ලෙස කුඩාඹිලුවැව ගල්ඔය එල්ලංගාවට කරනු ලබන බලපෑම වඩා තීව්‍රව ඇති නිසා මෙම වැව ගල්ඔය එල්ලංගාවේ වැවක් ලෙස සැලකිල්ලට ගෙන කටයුතු කරනු ඇත. සත්‍ය වශයෙන්ම බොහොමයක් එල්ලංගාවන් මෙවැනි මානව අවශ්‍යතාවයන් වෙනුවෙන් ස්වභාවික තත්වයන් වෙනස් කිරීම බහුලව දක්නට ඇත. මහවැලි ගංගා ද්‍රෝණයේ සිට කුඩා එල්ලංගාවන් දක්වා මෙම වෙනස් කිරීම් ඉතිහාසය පුරාවට සිදුව ඇති අතර ඒවා මානව පැවැත්මට සාධනීය සාධක එකතු කර ඇත.

වගුව 5 - ගල්ඔය එල්ලංගා පද්ධතියේ මූලිකාංග

ජල විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ	වර්තමාන තත්ත්වය
මහ වැව හෝ පහල වැව	ඉබ්බිගේ වැව මෙම එල්ලංගාවේ පහල වැව වේ.
කුළු වැව්	සියඹලෑව වැව වනාංතරයේ ඇති කුළු වැව වේ.
කයාන් වැව	නොමැත.
ඔලගම් වැව	කුඩාවැව, කම්මල්බැදිවැව, ඉදිවැව ඔලගම් වේ.
ඉහල වැව	නොමැත
ගොඩ වල	නොමැත
ඉස්වැටිය	නොමැත

මූලාශ්‍රය - එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටුව විසින් පවත්වන ලද හරස්කඩ චාරිකාවේදී මෙම තොරතුරු එකතු කර ඇත.

එසේම සාම්ප්‍රදායික එල්ලංගාවේ පිහිටි කට්ටකඩුව දකින්නට නොලැබෙන අතර ගස්ගොම්මන ගල්ඔය හැර සෑම වැවකම ඇත. ඊට හේතුව වන්නේ ගල්ඔය හැර සියලුම වැව් වන රක්ෂිතය තුල හෝ ඊට මායිම්ව පිහිටා තිබීමයි.

පාංශු ඛාදනය හේතුවෙන් වැව් වල රොන්මඩ තැන්පත් වීම ප්‍රධාන ගැටලුවක් ලෙස මෙම එල්ලංගාවේදී දක්නට නැතත් ගල්ඔයට ඉහලින් ඇති වී වගාබිම් වලින් ගලාඑන රොන්මඩ ගල්ඔයට සුළු තර්ජනයක්ව පවතී. මහස්තයක් ලෙස ගත්කල වන අලි තර්ජනය හේතුවෙන් ගොඩබෝග වගාවන් සඳහා නැඹුරුවීමේ ප්‍රවණතාවය අවම වීම පාංශුඛාදනය තීව්‍ර වීමට හේතු වී නැත.

3.2.4.පාරිසරික විද්‍යාත්මක තොරතුරු (Environmental information)

එල්ලංගාව තුල ප්‍රධාන ඉඩම් පරිහරණ රටාවන් ලෙස ඝන වනාන්තර, ලඳු කැලෑ හා වැව් සඳහා මුලු එල්ලංගාවෙන් 75% ක්ම ආවරණය වී ඇත. ඉතිරි 25% බිම් තීරුව විහිදී ඇති ස්භාවය නිසා මුලු එල්ලංගාවෙන් 5% පමන ජලයෙන් යට වීතිබීමත් තවත් 1.3% තරමේ ජනාවාසයත් හැරුනු විට මුලුමනින්ම කොලපාටට දිස්වන මනස්කාන්ත පරිසර පද්ධතියක් මෙම එල්ලංගාවේ දැකිය හැකිය. වනාන්තර පරිසර පද්ධතිය, වැව් (මතුපිට ජල මූලාශ්‍ර) ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය, වර්ෂාපෝශිත ගොඩ බෝග

වගා පද්ධති ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය, කුඹුරු ආශ්‍රිත වගා පරිසර පද්ධතිය ප්‍රධාව වන අතර කෘෂි ළිං ආශ්‍රිත හා ගෙවතු ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය 15% තරමේ කුඩා අගයක්ව පවතී.

3.2.4.1 වනාන්තර ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය

එල්ලංගාව තුල හෙක්ටයාර් 800 කට වැඩි වපසරියක, එල්ලංගාවේ නැගෙනහිර හා දකුණු දිශාවන්ට මායිම්ව ඝන වනාන්තර ව්‍යාප්තව පවතී. මෙවා ආනඋලුන්දාව වන රක්ෂිතයන්ට අයත් වේ. ඊට අමතරව හෙක්ටයාර් 80 ආසන්න ප්‍රමාණයක ලඳු කැලෑ ප්‍රදේශයන් එල්ලංගාවේ තැනින් තැන ව්‍යාප්තව පවතී. වියලි මිශ්‍ර සදාහරිත වනාන්තර හා කටු පඳුරු සහිත ලඳු කැලෑ එල්ලංගාවේ දැකිය හැකි වනාන්තර වර්ග වන අතර ඒවායේ වියළි කලාපීය මිශ්‍ර සදාහරිත වනාන්තරවල සුලබව දැකිය හැකි පලු, වීර, බුරුත, වෙලං, මොර, කලුවර, මයිල, මිල්ල, දඹ වැනි ශාක ඝන වනාන්තරවල ප්‍රමුඛ වන අතර සේරු, එරමිනියා, කටුපිල, දෙමට, කැලිය, දිවුල් වැනි ශාක ලඳු කැලෑවල ප්‍රමුඛ ශාක විශේෂ ලෙස හඳුනාගත හැකිය. එමෙන්ම වන අලි, ඌරන්, ඉත්තෑවන්, මීමින්නන්, ගෝනුන්, මුවන්, රිලවුන් හා වඳුරන් වැනි සිවුපාවුන්ද, තලගොයා, කබරගොයා, සර්පයින්, මැඩියන් වැනි උරගයන් හා උභය ජීවීන්ද වලි කුකුළන්, මයිනන්, කොක්කු, මොනරුන් කොබෙයියන්, කොණ්ඩ කුරුල්ලන් ආදි පක්ෂි විශේෂ එල්ලංගාවේ ප්‍රමුඛ සතත්ව විශේෂ වේ. මීට අමතරව වලසුන් හා දිවියන් වැනි සතුන්ද සිටින බවට ගම්මුන් පවසයි. මෙම වනාන්තර ප්‍රදේශ වලට යාබදව දෙමටවැව, ඕලුවැව හා කැද්දුටුවැව ගම්මාන ආශ්‍රිතව ජීවත් වන ප්‍රජාව පාරිසරික සේවාවන් රාශියක් වනාන්තර පරිසර පද්ධතියෙන් ලබා ගනී. එනම් පළතුරු හා වෙනත් ආහාරයට ගත හැකි ශාකමය ද්‍රව්‍ය, ඖෂද වර්ග, මී පැණි, වගා කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය කුඩා ලී, දර හා ගවයින් සඳහා ආහාර සපයා ගැනීම ආදී සේවාවන් වේ.

2010 වසරට සාපේක්ෂව 2024 වන විට එල්ලංගාව තුල වන ගහනය 8% කින් පමණ අඩු වී ඇති බව වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු දත්ත හා 2023 අගෝස්තු ගූගල් චන්ද්‍රකා සිතියම් සංසන්දනයේදී තයවුරු කර ගත හැකිය. වසර 15 ට ආසන්න කාලය තුල හෙක්ටයාර 100 පමණ වන විනාශයක් සිදුව තිබීම අනෙකුත් එල්ලංගාවන්ට ශාපේක්ෂව අඩු බලපෑමක් වුවත් එය නොසලකා සිටීම වන විනාශයේ තීව්‍රතාවය වැඩිවීමට හේතු විය හැක. ආනඋලුන්දෑව අධිරක්ෂිතය එල්ලංගාවේ වන ආවරණය වීම නිසා අදාල නිලධාරීන්ගේ අවධානය වැඩිවීම නිසාවෙන් අනවසර කැලෑ හෙළි කිරීම්, ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමට උත්සාහ කිරීම් යම් පාලනයක තිබුනත් අනාගතයේදී එය පාලනය කිරීම අසීරුවන වන තරමේ එල්ලංගා පද්ධතියට තර්ජනයක් වීමේ සම්භාවිතාවක් පවතී. වන සතුන් දඩයම් කිරීම හා මස් සඳහා අලෙවි කිරීම එල්ලංගාව තුල ඉතා රහසිගතව සිදුවන ජාවාරමක් බව හඳුනා ගත හැකිය.

3.2.4.2 වැව් ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය

වැව් ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය මෙම එල්ලංගාවේදී තර්ජනාත්මක තත්වයකට පත්ව නොතිබීමට ප්‍රධානතම සාධකය වනුයේ වන අලි තර්ජනය නිසාවෙන් මිනිසුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් අවම මට්ටමක පැවතීමයි. විශේෂයෙන්ම වී ගොවිතැන පමණක් බහුලව සිදුකෙරෙන නිසා මාස් කන්නයෙන් පසුව වැව් ආශ්‍රිත පරිසරය සමග බද්ධ වූ මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් අවම වීම නිසා පද්ධතියට සිදුවන හානිය අවම වුවත් පද්ධතියේ පැවැත්ම තර්ජනයකට මුන දී ඇත. එනම් මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් අවම මට්ටමක පැවතීම වැව හා ඇලවේලි පද්ධතියේ නිසි නඩත්තුව සිදු නොවීමත් අයහපත් ලෙස බලපෑම් කර ඇත. සමහර වැව් වල පංගු කරුවන් සීමිත වීම මෙම නඩත්තුව යහපත් මට්ටමක නොපැවතීමට හේතු වී ඇත. උදාහරණයක් ලෙස කම්මල්බැදිවැව් ගොවීන් දෙදෙනෙක් පමනක් හෙක්. 10 වගාබිමේ අයිතිව ඇත. කුඩාවැව ගමින් බැහැර පිටස්තර පුද්ගලයෙකුට අයිතිව ඇත.

පුරාණ වැවක දැකගත හැකි ප්‍රධාන අංග ලෙස ගස්ගොම්මන, කට්ටකාඩුව, පෙරහන, ඉස්වැටිය, තිස්බඹේ, කිවුල් ඇළ, පිටවාන ආදිය වේ. මෙම එක් එක් අංග මඟින් වැවේ ජල සංරක්ෂණය හා තිරසාර පැවැත්ම සහතික කිරිම සඳහා සුවිශේෂී කාරයභාරයක් ඉටු කරන අතර වැව් බැම්ම හරහා හරස් ජල කාන්දුව අවම

කිරීම, වාෂ්පීකරනය අවම කිරිම, පාංශු ඛාදනය අවම විම, බැර ලෝහ රඳවා ගැනීම, ලවනීකරණය වැළැක්වීම වැනි පරිසර හිතකාමී කාර්යයන් රැසක් ඉටු කරනු ලබයි.

මෙම එල්ලංගා වැව් ආශ්‍රිතව කුඹුක්, නඹඩ, තිඹිරි, කරඳ, මී, මයිල, කදුරු, කැලිය, දෙඹට, කැප්පිටියා හා ඕලු, නෙළුම්, මානෙල්, කෙකටිය, පන් වර්ග වැනි දේශීය ජලජ ශාකද ජපන් ජබර, සැල්විනියා වැනි ආක්‍රමණශීලි ශාක ඇතුලුව විශාල පරාසයක ශාක විශේෂ දැකිය හැකිය. එමෙන්ම කබර ගොයන්, කිඹුලන්, සර්පයින් වැනි උරගයින්, ගෙම්බන් වැනි උභය ජීවීන්, මතස්‍ය විශේෂ (ලූලා, තෙප්පිලියා, පෙතියා, කාවයියා වැනි ආවේණික මතස්‍යින් හා තිලාපියා, මෙරිගෝල්ඩ් වැනි හඳුන්වා දුන් මතස්‍යින්) හා පක්ෂීන් (කොක්කු, දියකාවන්, පිළිහුඩුවන් ආදි) ඇතුලු සත්ත්ව විශේෂ විශාල ප්‍රමාණයක් මෙම එල්ලංගාවේ වැව් ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය වාසස්ථාන ලෙස යොදාගෙන ඇත. එල්ලංගාවේ සියලුම වැව් ආශ්‍රිතව නිතර වන අලි ගැවසෙනු ඇත. හරස්කඩ සංචාරයේදී

3.2.4. 3 කෘෂිකාර්මික බෝග වගා පද්ධති ආශ්‍රිත පරිසර ගැටලු

එල්ලංගා පද්ධතිය තුල පහත සදහන් කෘෂි බෝග වගා පද්ධති හඳුනා ගැනිමට හැකි විය.

- වර්ෂාපෝෂිත උස්බිම් වගාව - ප්‍රධාන වශයෙන් මාස් කන්නයේ බඩඉරිඟු වගාව ප්‍රමුඛව අතිරේක ආහාර බෝග වගාව
- කෘෂි ළිං ආශ්‍රිත බෝග වගාව- වර්ෂය පුරා එළවළු, පලතුරු හා අතිරේක ආහාර බෝග වගා කිරීම
- කුඹුරු ආශ්‍රිත බෝග වගාව - වැව් යටතේ හා වර්ෂාපෝෂිතව මාස් කන්නයේ වී වගාව හා යල කන්නයේ වී හෝ අතිරේක අහාර බෝග වගාව

එල්ලංගාවේ කැද්දුටුවැව, දෙමටවැව හා ඕලුවැව ගම්මානයන් ආශ්‍රිත භූමි තීරුව හැරෙන්නට එළවළු, පලතුරු හා අතිරේක ආහාර බෝග වගා කරන ප්‍රෙද්ශ මෙම එල්ලංගාවේ ව්‍යාප්තව නැත. මෙම එල්ලංගාවේ ඉහත ගම්මාන වටා ජනාවාසයන් පිහිටා ඇති අතර වී ගොවිතැනට පරිබාහිර කෘෂිකර්මාන්තයක් සුලු වශයෙන් සිදු කෙරේ.

3.2.5. රජයේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති පිළිබඳ තොරතුරු.

පසුගිය වසර 45 රජයේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක නොවූ අතර මෙම ප්‍රදේශය සිවිල් යුද්ධයෙන් පීඩාවට පත් විය. 2019 සිට ක්‍රියාත්මක දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය මඟින් මෙම එල්ලංගාවේ වැව් 04 ප්‍රතිසංස්කරණය කර ඇති අතර ඒ සඳහා රු.මිලියන 35 ක පමණ මුදලක් ආයෝජනය කර ඇත. එසේම ව්‍යාපෘතියේ දෙවන අදියර යටතේ තවත් වැව් 3 ක පුනුරුත්තාපන කටයුතු ආරම්භ කිරිමට යෝජිතය. මෙම එල්ලංගාවේ විශාලම වැව් වන කුඩාඕලුවැව, ඉහල කම්මල්බැඳිවැ හා ගල්ඹය 2025 වර්ශයේදී පුනරුත්ථාපණය කිරීමට නියමිතය.

3.2.6. සමාජ ආරක්ෂණ තොරතුරු

ඉබ්බිගේ වැව එල්ලංගා පද්ධතිය තුල ගොවි පවුල් 254 ක් ජීවත් වන අතර ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන ජීවනෝපාය වී ඇත්තේ කෘෂිකර්මාන්තයයි. සමාජ ආරක්ෂණ තක්සේරුවට අනුව ඉබ්බිගේ වැව එල්ලංගා පද්ධතියේ පවුල් 243 ක් අවදානම් සහගත පවුල් වන අතර මෙම අවදානම් සහගත පුද්ගලයන් අතර වැඩිහිටියන්, අබාධිත පුද්ගලයන්, වැන්දඹු කාන්තාවන් දක්නට ලැබේ. බොහොමයක් පිරිස ඉබ්බිගේ වැව එල්ලංගාව යටතේ පදිංචිකරුවන් වන අතර පවුල් කිහිපයක් එල්ලංගාව පදිංචි කරුවන් නොවුණද, ඔවුන් එම ප්‍රදේශය තුළ කෘෂිකාර්මික කටයුතු වල නිරත වෙයි. සියලුම ගොවීන් කුඹුරු හා ගොඩ ඉඩම් භාවිතා කරමින් වගා කටයුතු වල නිරත වේ. කෘෂිකාර්මික කටයුතු කරන කාල සීමාවලදී, තාවකාලික පැල්පත් සාදා ගෙන ගොවීන් රාත්‍රී කාලයේදී තමන්ගේ වගා බිම් ආරක්ෂා කිරීමට ඇප කැප වී ඇත්තේ වන සතුන්ගෙන් තම වගාවන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහාය. ඇත්තෙන්ම ඉබ්බිගේ වැව එල්ලංගා පද්ධතිය තුල ජීවත් වන සියලුම

ගොවීන් වන අලි තර්ජනයට ඉතාමත් දරුණු ලෙස මුහුණ දෙන අතර ඒ හේතු නිසා අවස්ථා ගණනාවකදී, විශාල ගොවීන් පිරිසකගේ වගා බිම් විනාශ වී ඇත. ඒ හේතුව නිසාවෙන් අස්වනු නෙළා ගැනීම වන තෙක් ඔවුන් තම වගා බිම් ආරක්ෂා කරන අතර ඉන් පසු වගා බිම් වල පැල්පත් ආදියෙන් ඉවත් වී යයි.

බොහෝ විට වැව් ජලය තිබෙන කාල වලදී එනම්, යල කන්නයේදී සහ මාස් කන්නයේදී වී ගොවිතැන මූලික කරගනිමින් කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල නිරත වන අතර අතරමැදි කන්නයේදී මුං වගාව මූලික කරගනිමින් උඳු, තල, රටකජු වැනි වගාවන් වල නිරත වෙයි. ඒ සඳහා ගොවීන් වගා ළිං භාවිතා කරමින් ජලය ප්‍රයෝජනයට ගනු ලබන අතර එම කන්නයන් වලදී සැලකිය යුතු නිෂ්පාදනයක් සහ ආදායමක් ලබා ගැනීමට හැකි වී ඇත. මෙම ප්‍රදේශයට ආවේණික වූ ස්වභාවික විපත් දක්නට ලැබෙන අතර ඉබ්බිගේ වැව අශ්‍රිතව වැසි කාලයේදී ගං වතුර තර්ජනයක් දැකිය හැකි අතර අනෙකුත් කාල වලදී දරුණු ලෙස නියඟය දක්නට ලැබේ.

එමෙන්ම මෙම එල්ලංගාවට අදාලව විශාල ගොවීන් පිරිසක් හේන් ගොවිතැන සිදු කරන අතර හේන් ගොවිතැන තුල විවිධ බෝග වගා කරමින් වගා කටයුතු සිදු කිරීමට පෙළඹී ඇත. දීර්ඝ කාලයක් එකම බෝගය වගා කිරීම වෙනුවට බෝග විවිධාංගීකරණයට හුරු වී ඇත. නමුත් කෘෂිකාර්මික වශයෙන් තාක්ෂණික ක්‍රම භාවිතා කරමින් වගා කිරීමට අවශ්‍ය දැනුම, අවබෝධය, සහ කුසලතා ගොවීන් සතු නොවීම කෘෂිකර්මාන්තයේදී දක්නට ලැබෙන අඩුපාඩුවකි.

ඉබ්බිගේ වැව එල්ලංගාව තුල මත්ද්‍රව්‍ය සහ මත්පැන් භාවිතය පිලිබඳ සලකා බලන විට ඉතාමත් සීමිත පිරිසක් මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට පුරුදු වී සිටී. දෛනික ජීවිතයේ ගොවිතැන රැකියාව කරගත් මිනිසුන් තම එදිනෙදා කටයුතු අවසානයේ මත් පැන් භාවිතයට හුරු වී සිටී. නමුත් එය සමාජයේ ජීවත් වන අනෙක් පුද්ගලයන්ට බාධාවක් සහ හිරිහැරයක් නොවන පරිදි සිදු කරනු ලබයි. නමුත් මෙමඟින් දරුවන් මත්පැන් වලට ඇබ්බැහි වීමේ ප්‍රවණතාවයක් දක්නට ලැබෙන අතර එය සමාජයට අහිතකර තත්ත්වයකි. තරුණ දරුවන් මත්පැන් වලට ඇබ්බැහි වීම වැලැක්වීම සඳහා ගොවි පවුල්වල දෙමව්පියන් මැදිහත් වන අතර දරුවන් යහමඟට ගැනීම සඳහා ඔවුන් මහත් වෙහෙසක් දරයි. එමෙන්ම පාසල් යන වයසේ දරුවන්ට විශේෂ රැකවරණයක් පාසලෙන් සහ පවුල තුලින් අපේක්ෂා කෙරේ. ඒ සඳහා ගම් මට්ටමින් දැනුවත් කිරීම් වැඩසටහන් සිදු කරනු ලබන අතර පාසැල තුලින්ද අවශ්‍ය දැනුම දරුවන්ට ලබා දෙයි.

ඉබ්බිගේ වැව එල්ලංගාව තුල ජීවත් වන ගොවි ප්‍රජාවගේ අධ්‍යාපන මට්ටම පිලිබඳ සලකා බලන විට ඔවුන් අතරින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් අ.පො.ස සාමාන්‍ය පෙළ විභාගයට පෙනී සිට ඇති අතර කිහිප දෙනෙකු එයින් සමත් වී ඇත. නමුත් අ.පො.ස උසස් පෙළ විභාගය සඳහා බොහෝ දෙනෙක් පෙනී සිට නැත. එසේ වීමට හේතු වී ඇත්තේ, කුඩා කාලයේදීම ඔවුන් කෘෂිකර්මාන්තය වැළඳ ගැනීමයි.

දැනට ඉබ්බිගේ වැව එල්ලංගා පද්ධතියේ දරුවන්ගේ අධ්‍යාපන මට්ටම පිලිබඳ සලකා බලන විට පෙර තිබූ තත්ත්වයට වඩා බොහෝ සෙයින් වෙනස් වී ඇත.මෙකල දරුවන් ඉතාමත් උද්යෝගීමත්ව සහ දැඩි උනන්දුවෙන් යුක්තව අධ්‍යාපන කටයුතු වල නිරත වීමට පෙළඹී ඇත. නිවෙස් වල පාසල් යන වයසේ සිටින දරුවන් සියල්ලම පාසල් යන අතර පාසල් ගොස් අවසන් වී ඇති දරුවන් බොහෝ දෙනෙක් වෘත්තීමය අධ්‍යාපනයට සහ වෙනත් උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ රැකියා අවස්ථාවන් වලට යොමු වී ඇත. මේ වන විට කෘෂිකර්මාන්තයට යොමු වන තරුණ ප්‍රජාවද මෙම එල්ලංගා පද්ධතිය ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබෙන සාධනීය ලක්ෂණයකි. බොහෝ විට මෙම තරුණ ප්‍රජාව නවීන තාක්ෂණය භාවිතා කරමින් කෘෂිකර්මාන්ත කටයුතුවල නිරත වේ. බොහෝ ගොවි පවුල් තුල ආර්ථික අපහසුතා දක්නට ලැබෙන අතර ඒ හේතුවෙන් දරුවන්ට පාසල් යාමේ දුෂ්කරතා පවතී. නමුත් දරුවන් පාසල් අතහැර යාම පිලිබඳ කිසිවක් වාර්තා වී නොමැත.

මීට අමතරව ඉබ්බිගේ වැව එල්ලංගාවට අදාලව මිනිසුන් සමාජ ප්‍රශ්න වලට බොහෝ සෙයින් මුහුණ නොපාන අතර සමාජමය වශයෙන් පිරිස එකතු වී කතා බහ කර අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාවය වර්ධනය කර ගෙන එල්ලංගාවේ වැව්වලට අදාල නඩත්තු කටයුතු සිදු කරගෙන කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම් සංවර්ධනය කිරීමට මහත් වෙහෙසක් දරයි. එහෙත් සාමාන්‍යයෙන් ගම්වල සමාජමය වශයෙන් එකතු නොවන පිරිසක්ද දක්නට ලැබේ. ඉබ්බිගේ වැව එල්ලංගා පද්ධතිය තුලද එවැනි කොටසක් ජීවත් වන අතර ඔවුන්ට සමඟිව එක්ව සමඟිව රැස්ව එල්ලංගා පද්ධතිය සංවර්ධනය කරමින් කෘෂිකර්මාන්තය සංවර්ධනය කරලීමට අපේක්ෂාවක් නොමැත. එවැනි කොටස් ගම්වල ජීවත්වීම සාමාන්‍ය තත්ත්වයකි. වැව් නඩත්තු කටයුතු හා ජල කළමනාකරණ කටයුතු පිලිබඳ යම් දැනුමක් පවතින අතර ඒ ඔස්සේ එම කටයුතු සිදු කරයි. නමුත් ජල

කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියේදී තාක්ෂණික ක්‍රම ශිල්ප හා දැනුම භාවිතා කරමින් එම කටයුතුවල නිරතවීම පිලිබඳ අවබෝධය ඉතාමත් අවම මට්ටමක පවතී.

ඉබ්බිගේ වැව එල්ලංගාවල ප්‍රදේශය තුල ගොවි සංවිධාන, නිෂ්පාදන සමිති මූලික වේ. කාන්තා සමිති, ජල සමිති, මරණාධාර සමිති වැනි ප්‍රජා මූලික සංවිධාන හා සමාජ සංවිධාන පවතින අතර එම සංවිධාන සහ සංඛ්‍යාව පහත පරිදි වේ.

සංවිධානය	සංඛ්‍යාව	සාමාජික සංඛ්‍යාව
නිෂ්පාදන සමිති	2	180
ගොවි සංවිධාන	2	392
කාන්තා සමිති	3	220
මරණාධාර සමිති	2	247
ජල සමිති	1	210

<u>සමාජීය පරිවර්තනය හා කෘෂිකාර්මික පැවැත්ම</u>

ගල්ඔය ජනතාව බහුතරයක් යල කන්නයේ වගාවන්ගෙන් බැහැරව කොළඹ ප්‍රෙද්ශයට සංක්‍රමණය වීමේ මෙම ප්‍රදේශයේ ජීවන චරියාවේ කොටස්ක්ය. ප්‍රමානවත් ජලය නොමැතිවීම, වන අලි උවදුර හා කාලයක් තිස්සේ ඔවුනගේ චර්යාව හැඩගැසී තිබු ආකාරය අනුව ආර්ථික අවදානම අවම වන ක්‍රියාකාරිත්වය ලෙස කොළඹට සංක්‍රමණය වීම ඔවුන් තෝරාගෙන තිබුණි. CSIA ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වීමත් සමග වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය, ජල කළමනාකරණය විධිමත් කිරීම හා වර්ෂාව සමඟ වගා කටයුතු ආරම්භ කිරීමට ගොවීන් උනන්දු කිරීම මෙන්ම වගා ලිං සංවර්ධනයට සහාය වීම නිසා මෙම එල්ලංගාවේ ඇති වී ඇති ප්‍රබෝධයට ශාපේක්ෂව ආශ්‍රිත ප්‍රදේශයේ සමාජීය වශයෙන් සිදුව ඇති ධනාත්මක ප්‍රවනතාවටය් ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම එල්ලංගාවට ආශ්‍රිත ප්‍රදේශයේ රැකියා අවස්ථා පුලුල් වී ඇත. මෙම පරිවර්තනයන් ව්‍යාපෘතියේ මැදිහත් වීමෙන් සිදුවු බව සතුටින් සඳහන් කරමු.
මෙම පරිවර්තණය කෙටි කලකින් සිදුකිරීමට හැකි වූ ප්‍රධාන සාධකය වන්නේ 2020 යල කන්නය ආරම්භක වකවානුවේ කොවිඩ් වසංගතය නිසාවෙන් රටම වසා තිබූ සංක්‍රමන තහංචි රටතුල ක්‍රියාත්මකව පැවතී වටපිටාවක වීම හා ඒ සමග වසරකට අධික කාලයක් රට මුනදුන් දරුණු ආර්ථික අවපාතය හේතුවෙන් කොළඹ ආශ්‍රිතව රැකියා අවස්ථාවන් නොමැති වීමත්ය. මෙම සාධක 2020 යල කන්නය ඔවුනගේ ජීවන රටාව යහපත් දිසාවකට වෙනස් කිරීමේ හැරවුම් ලක්ෂය විය. 2020 යල කන්නයේ ඕලුවැව කුඹුරු යායේ හෙක්. 10 පමන අතිරේක බෝග වගාවන් සිදුවිය.

<u>චාරිත්‍ර සහ විශ්වාස</u>

ගල්ඔය එල්ලංගාවද මෙම ප්‍රෙද්ශයේ පාරම්පරික ඇදහිලි හා විශ්වාසයන් සමග බැදී පවතී. පුල්ලයාර් දෙවියන් මූලික කරගෙන පුද පූජා පවත්වන අතර වැව්වල යම් කටයුත්තක් වේද, ඒ සඳහා දෙවියන්ගෙන් අවසර ගැනීම සිදු වේ. ඊට අමතරව අස්වනු නෙලීමෙන් පසු ලබා ගන්නා අස්වැන්නෙන් කිරි ඉතිරීමේ මංගල්‍යා සිදු කරන අතර ඒ සඳහා ගමේ සියලුම ප්‍රජාව සම්බන්ධ වේ. මීට අමතරව වසර කීපයකට වතාවක් සිදුකරන වන්නියට ආවේණික මුට්ටි නැමීමේ මංගල්‍යක් පවත්වා දෙවියන් පුදා තම කෘෂිකාර්මික කටයුතු සශ්‍රීක කර දෙන ලෙස ඉල්ලීම සිදු කරයි.

<u>කාන්තා සංවර්ධනය</u>

ගල්ඔය එල්ලංගා පද්ධතියේ කාන්තාවන්ද විවිධ අභියෝග වලට මුහුණ දෙන අතර කෘෂිකාර්මික කටයුතු වලදී ඔවුනගේ කාර්ය භාරය ඉහලය.

එල්ලංගාවට අදාළ කාන්තාවන් පිලිබඳ සලකා බලන විට බොහොමයක් කාන්තාවන් තම ස්වාමිපුරුෂයන් සමඟ එක් වී කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල නිරත වෙයි. ඊට අමතරව පවුල තුල දරුවන් රැක බලා ගැනීම, දරුවන් පෝෂණය කිරීම වැනි කාර්යයන්වලදී ඉහළ වගකීමක් දරයි. මුල් කාලීනව කාන්තාවන් පවුල තුලට පමණක් සීමා වෙන අතර ගෙදර දොර වැඩ සිදු කලද, පසු කාලීනව පවුල තුල ඇති වන ආර්ථික ගැටළු හමුවේ කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම් වලට නැඹුරු වී ඇති බව නිරීක්ෂණය වුවත් මෙම එල්ලංගාවේ කාන්තාවන් ඊට එහා ඵලදායි ආර්ථික ක්‍රියාවලියකට දායක වූ ආදර්ශමත් හා සවිබල ගැන්වුන කාන්තා ප්‍රජාවක් නියෝජනය කරයි.

බොහොමයක් පවුල් වල සිටින කාන්තාවන්ගේ අධ්‍යාපන මට්ටම යම් පමණකට හොඳ මට්ටමක පවතින අතර එල්ලංගාවට අදාලව පවත්වන සමිති සමාගම්වල කටයුතු අවබෝධයකින් සහ පිළිවෙලකින් යුතුව සිදු කිරීමට හැකි වී ඇත.

එල්ලංගාව තුල වැන්දඹු කාන්තාවන්, කාන්තා මූලික පවුල් දක්නට ලැබේ. ඔවුන් තම එදිනෙදා ජීවිතයේ කාර්යයන් හා කෘෂිකාර්මික කටයුතු තනිවම සිදු කරගන්නා අතර දරුවන් සිටින පවුල්වල දරුවන්ගේ රැකවරණ කටයුතු පිළිබඳවද අවධානය යොමු කරයි. එල්ලංගාව තුල වැන්දඹු කාන්තාවන් 22 දෙනෙකු පමණ සිටින අතර 31 දෙනෙකු පමණ කාන්තා මූලික පවුල් වේ.

මෙම එල්ලංගාවට අයිති ගම්මාන වල හරස්කඩ සංචාරයේදී ප්‍රජාව සමඟ කරන ලද සාකච්ඡාවලින් සහ අනෙකුත් මූලාශ්‍රවලින් ලබා ගත් තොරතුරු අනුව මෙම එල්ලංගාව ආශ්‍රිතව ජීවත්වන සියලුම පවුල්වල ප්‍රධානතම ජීවනෝපාය වනුයේ කෘෂිකර්මාන්තයයි . කාන්තාව පවුලේ ප්‍රබලම භූමිකාව නිරූපණය කරයි. පවුල් පෝෂණය, සෞඛ්‍ය වගේම අනොන්‍ය සම්බන්ධතා රැක ගැනීම යනාදී වගකීම් ගෘහණියගේ ප්‍රබලතම කාර්යයන් වී ඇත.

3.2.7. එල්ලංගා පද්ධතියේ කෘෂි කාර්මික බෝග වගා රටා (Cropping Patterns) පිලිබඳ තොරතුරු

හෙක්. 1261 පමණ ආවරණය වන ගල්ඔය එල්ලංගාව වැව් 8කින් සමන්විතය. දල වශයෙන් හෙක්. 184 පමණ වී වගා බිම් ඇති අතර වැව් වලින් පෝෂණය වන අතර ඉතිරිය වර්ෂා පෝෂක වගා බිම්ය. මහ කන්නයේ වර්ෂාව සමග හෙක්. 106 ක් පමන ගොඩ බෝග වගාව කෙරෙන අතර යල කන්නයේදී වන අලි තර්ජනය නිසා තල වගාව සඳහා බහුලව පෙළඹී ඇත.

එල්ලංගාවේ ප්‍රධාන පාංශු කාණ්ඩය රතු දුඹුරු පස වන අතර ඊට අමතරව ලොම් හියුමික් අලු පස් හා බොරළු හා ගල් සහිත ප්‍රදේශයන්ද දැකිය හැක. මුළු පද්ධතියට අයත් භූමි ප්‍රමාණයෙන් 25% ක් පමණ වගා කටයුතු සඳහා යොදා ගෙන ඇති අතර 71% ක් පමණ කැලෑ හා ලඳු කැලෑ වේ.

එල්ලංගාවේ වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ෂාපතනය මිලි මීටර 750 ක් වන අතර පසුගිය වසර 10 ක වර්ෂාපතන රටාව සැලකූ විට යල කන්නයට අඩු වර්ෂාපතනයකුත් මහ කන්නයට සාපේක්ෂව වැඩි වර්ෂාපතනයක්ද බොහෝ ප්‍රදේශවලට ලැබී ඇත. හේන් වල ප්‍රධාන වශයෙන් කුරක්කන්, මුං, කව්පි, රටකජු, තල වැනි බෝග වගා කරන අතර මීට අමතරව මිරිස් හා එළවළු වර්ගද හේන් තුල වගා කරනු ලබයි. මහ කන්නය තුල වගා කරන භූමියෙන් 99% ක් ම වී වගාකරනු අතර බඩ ඉරිඟු 96% ක් පමණ හේන් තුල වගා කරනු ලබන අතර 4% ක් පමණ රටකජු සහ එලවලු වගා කරනු ලබයි. ජලය ප්‍රමාණවත් නොවීම නිසා යල කන්නයේදී එල්ලංගාවේ වැව් යටතේ වී වගාව කරනු ලබන බිම් ප්‍රමාණය අඩුවේ.

ඉහත වගුව පසුගිය වසර 4 තුල සියලුම වැව් යටතේ මහ කන්නයේ වගා කර ඇත්තේ 2020/2021, 2021/2022, /2022/2023 මහ කන්නවල පමණි. එසේම යල කන්නයේ අතිරේක ආහාර බෝග වගාවක් සිදු කර ඇති අතර අතිරේක බෝග වගාවද මුලු වගා බිම් ප්‍රමාණයේම සිදු කර නැත. තවද වර්ෂාව ප්‍රමාණවත් නොවීම, මනා ජල කලමනාකරණයක් නොමැතිවීම සහ එල්ලංගාවේ ජල පාරිභෝගිකයින් විශාල සංඛ්‍යාවක් සිටීම යනාදී හේතු නිසා සෑම කන්නයක්ම අඛණ්ඩව වගා කිරීමට නොහැකි වී ඇත.

එසේ වූවද වාරිමාර්ග පුනරුත්ථාපනය, ජල කලමනාකරණය, දේශගුණ සුහුරු කෘෂිකාර්මික තාක්ෂණික ක්‍රම හඳුන්වාදීම සහ ගොවි සංවිධාන ශක්තිමත් කිරීම මගින් ඉහත බෝග වගා රටාව වෙනස් කිරීමට දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය අපේක්ෂා කරන අතර යෝජිත බෝග වගා රටාව පහත වගු අංක 9 හි දැක්වේ.

යල කන්නය සඳහා බෝග රටාවන් තෝරාගැනීමේදී ජල කලමනාකරණයේදී භාවිතා කරන සංකල්ප සහ මූලධර්ම පදනම් කර ගෙන පහත සඳහන් දත්තයන් භාවිතාකර එනම්,

- මාසික සමාන්‍ය වර්ෂාපතනය
- අදාල ජලදහරා ප්‍රදේශයේ මාසික ජල අපදාවය(Monthly waste of water)
- වැවට අදාල ප්‍රධාන ජල ධාරාව
  WEAP Schematic and Scenario Analysis මගින් පහත අගයන් ගණනය කරනු ලබයි
- අදාල වැවේ පුනුරුත්තාපනයට පෙර ජල ධාරිතාව
- අදාල වැවේ පුනුරුත්තාපනයෙන් පසු ධාරිතාව සහ ජල සැපයුම
- ජල ඉල්ලුම
- බෝග වගා ප්‍රතිශතය
- ජල සැපයුම් විශ්වාශනියත්ව ප්‍රතිශතය
- ආර්ථික ඵලදායිතා ප්‍රතිශතය
- වැවෙන් බලාපොරොත්තු වියහැකි සැපයුම් ප්‍රතිශතය

ඉහත අගයන් පදනම් කරගෙන ආර්ථික ඵලදායි සහ ජල ඵලදායි බෝග රටාව තිරණය කරනු ලැබේ.

1.මහ කන්නයේ වි වගාව, මාස 3-3 1/2 ප්‍රභේද

2.යල කන්නය - වි වගාව මාස 3 ප්‍රභේද

3.යල කන්නය -මුං ,කව්පි,රටකජු, එලවලු

4.යල කන්නය-මුං, කව්පි,සෝයා ,මිරිස්

5. යල කන්නය-මුං, කව්පි,බඩ ඉරිගු,රටකජු

6. යල කන්නය-මුං, කව්පි,සෝයා,රටකජු ,

බෝග ජල අවශ්‍යතාවය පහත වගු 8 හි දක්වා ඇති අතර එය පදනම් කරගෙන වැවේ තිබෙන ජල ප්‍රමාණය අනුව වගා කරනු ලබන බෝග වර්ග නිර්දේශ කර ඇත.

වගුව 08 - බෝග ජල අවශ්‍යතාවය (අක්කර 1ක භූමි ප්‍රමාණයක් සඳහා)

බෝගය	කන්න අනුව අක්කර 1 සඳහා සාමාන්‍ය ජල අවශ්‍යතාවය (මිලි.ලී.)	
	යල	මහ
වී (මාස 3 ½)	1250	910
මිරිස්	920	590
රටකජු	735	395
බඩඉරිඟු	825	460
ලොකු ළූණු	700	-
මුං	460	245
කව්පි	770	370
සෝයා	710	390

බෝග ජල අවශ්‍යතාවය පදනම් කරගෙන එල්ලංගාව සඳහා යෝජිත බෝග වගා මෙම පහත වගු අංක 09හි දැක්වේ.

ව්‍යාපෘතිය ආරම්භයේදී සිදුකරන ලද මූලික සමීක්ෂණයේදී (සංවේදි කලාප සඳහා වන කෘෂි තාර්මික සැලැස්ම) හඳුනාගත් පරිදි කුඹුරු අක්කරයක වී අස්වැන්න බුසල් 81.5 ට පහල මට්ටමක පැවතුණි. හරස්කඩ චාරිකාවේදී හඳුනාගත් පරිදි හොඳ බීජ වී පරිහරණය නොකිරීම අස්වැන්න අඩුවිමට ප්‍රධාන හේතුවකි. යල කන්නයේදීද වී වගාකල හැකි වැව් කීපයක්ම තිබුණද ඒවා සමග බීජ වී නිෂ්පාදනයට ගොවීන් යොමු වී නොමැත. යල කන්නයේදී මහ කන්නයේ වි වගාව සඳහා අවශ්‍ය බීජ වී නිෂ්පාදනය කල යුතුවේ.

මහ කන්නයේ වි වගාව ගොවියාගේ ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන තැනක් ගන්නා බැවින් මෙහිදී වැඩි ඵලදායිතාවයක් ලබා ගැනිම සඳහා යෝජිත දේශගුණ සුහුරු කෘෂි ක්‍රියාකාරකම් යටතේ යෝජිත බිම් ප්‍රමාණයන් පහත වගු අංක 10හි දැක්වේ.

විශේෂිත කරුණු

- යල කන්නයේ කුඹුරු ඉඩම් තුල අතිරේක අහාර බෝග වගාව අතරින් රටකජු ප්‍රධාන වන අතර සහ අතරමැදි කන්නයේ මුං වගාව ප්‍රධාන තැනක් ගනි. මෙහිදි නියං ප්‍රතිරෝධි, කෙටිකාලින ප්‍රභේද, රෝග ප්‍රතිරෝධී ප්‍රභේද ප්‍රධාන වේ.
- විශේෂයෙන් ගොඩ සහ මඩ ඉඩම් සඳහා කාබනික ද්‍රව්‍ය කොල පොහොර බෝග අවශේෂ වසුන්ලෙස යොදා ගැනිම, සන්හෙම්ප් වැනි රනිල බෝග වගා කර පසට යෙදීම වැනි ක්‍රියාකාරකම් සිදුකල යුතුවේ.
- වි වගාව සඳහා බිජ මාස 3-3 ½ සහ වැඩි දියුණු කල බිජ ලබා ගැනිම උනන්දු කරවිම සහ සුහරු කෘෂි ක්‍රියාකාරකම් කිරිම ප්‍රචලිත කලයුතු වේ.
- ගෙවතු සඳහා වැඩි හරිත අවරණයක් සහිත, වැඩි ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අත්කර ගත හැකි පළතුරු බෝග සහ පොල් වැනි අත්‍යාවශ්‍ය බෝග පැල ලබාදිම මගින් කෘෂී වනාන්තර (Agro forestry) සංකල්පය ක්‍රියාවට යෙදවිය යුතුය.
- පස සෝදා යාම වලක්වා ගැනිමට පාශු සංරක්ෂණ වැටි යෙදීම, අගල් කානු කැපිම, පසට වසුන් යෙදිම සහ අවම බිම් සැකැස්ම වැනි ක්‍රම ප්‍රචලිත කිරිම එල්ලංගාවේ තිරසාර පැවැත්මට බෙහෙවින් ඉවහල් වේ.
- මෙම කියාකාරකම් ප්‍රවර්ධනය සහ තාක්ෂණික දැනුම ලබා දිම සඳහා පුහුනු වැඩසටහන් පැවැත්විය යුතු වේ.
-

3.2.8 එල්ලංගාවේ වාරිමාර්ග කලමනාකරණය (Irrigation Management) පිළිබඳ තොරතුරු

එල්ලංගා පද්ධතිය තුල පිහිටි සක්‍රීය සුලු වාරි වැව් 8 යටතේ වර්ෂාව ආරම්භයත් සමග මහ කන්නයේ වගාවන් ආරම්භ කෙරේ. මාස් කන්නයේදී සියලුම වැව් යටතේ වී වගාවන් සිදුකල හැකි මට්ටමේ ජල ප්‍රභවයන් මෙම ඒල්ලංගාවේ ඇත. නමුත් යල කන්නය ගල්ඔය වැව යටතේ වගාවන් සිදු වුවත් අනෙකුත් වැව් වල වගාවන් අවිනිශ්චිතය. විශේෂයෙන් මෙම සියලුම වැව් ආනදුලුන්දාව විශාල වනාංතරයට මායිම් වී තිබීම නිසා නිතරම වන අලි තර්ජනයට මුන දෙන නිසා සියලුම ගොවීන්ට වගා කිරීමට තරම් ජල ප්‍රමාණයක් ඇත්නම් පමනක් වගාවන් සිදුකරන අතර වී වගාවන් හෝ වෙනත් අතිරේක බෝග වගාවන්ට ගොවීන් නොපෙළඹීමට හේතුව වන්නේ හුදකලාව වගාවන් වන අලින්ගෙන් ආරක්ෂා කිරීමේ දුෂ්කරතාවය නිසාවෙන්ය. මෙම ඒල්ලංගාවේ ප්‍රසස්ථ මට්ටමින් ජල ප්‍රභවයන් පැවතීම නිසා ජල කළමනාකරණය යහපත් මට්ටමින් සිදු වන්නේ නම් අවම වශයෙන් ඕලුවැව, ඉහල කම්මල්බැදිවැව, කම්මල්බැදිවැව හා ගල්ඔය යටතේ කොටසක හෝ යල කන්නය වගා කිරීමට හැකිය.

3.2.9 එල්ලංගාව තුල ක්‍රියාත්මක වන කෘෂිකර්මය හා බැඳුණු සංවිධාන

දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ප්‍රතිලාභීන් සංවිධාන ගත කොට ව්‍යාපෘති කටයුතු වලට දායක කර ගැනීමේ හා රාජ්‍ය ආයතන ක්‍රියාකාරී ලෙස ව්‍යාපෘති කටයුතු වලට දායක කරගැනීම සඳහා සංවිධාන ව්‍යුහයන් කීපයක් ගොඩ නගා ඇති අතර ඒ පිළිබඳ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

3.2.10.1 නිෂ්පාදන සමිති

දේශගුණික සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන ප්‍රදේශ වල ගොඩ ඉඩම් හා කුඹුරු ඉඩම් මූලික කරගත් කෘෂිකාර්මික කටයුතු සිදුකරන ගොවීන් සංවිධානගත කර, ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරී දායකත්වය ව්‍යාපෘති කටයුතු වලට ලබාගැනීම සඳහා නිෂ්පාදන සමිති ගොඩනගන ලදී. ගොවීන් 50-60 කණ්ඩායමක් හා යම් නිශ්චිත භූගෝලීය වශයෙන් මායිම් වු භූමියක් සඳහා ව්‍යාපෘතියේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහාය ලබාගැනීම සඳහා මෙම සංවිධාන ව්‍යුහය ගොඩනගන ලදී. ඒ අනුව මෙම එල්ලංගාවේ පහත නිෂ්පාදන සමිති ක්‍රියාත්මක වන අතර නාම්බාකඩ හා නබඩවැව ගම්මාන මූලික කරගෙන ස්ථාපිත නිෂ්පාදන සමිති වඩාත් ක්‍රියාකාරී නිෂ්පාදන සමිති වේ.

මෙම නිෂ්පාදන සමිති මගින් දේශගුණ සුහුරු ක්‍රියාකාරකම් ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා සුදුසු ගොවීන් හඳුනාගැනීම, ව්‍යාපෘති කටයුතු පිළිබඳ තොරතුරු ව්‍යාපෘතියට ලබාදීම, 25% ගොවි දායකත්වය එකතු කර ව්‍යාපෘතියට ලබාදීම. උපකරණ ගොවීන් වෙත බෙදාදීම, ගොවීන් හා ව්‍යාපෘතිය අතර සම්බන්ධීකරණ කටයුතු සිදුකිරීම කරනු ලබයි. එසේම ඉහත සමිති ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ගිණුම් කරණ පුහුණුව, නායකත්ව ගති ලක්ෂණ වැඩිදියුණු කිරීම හා කණ්ඩායම් වැඩ, ව්‍යාවසායකත්ව සංවර්ධන පුහුණුව ලබා දී ඇත.

3.2.10.2 නිෂ්පාදන සංගම්

දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය මගින් ගොඩනගන ලද නිෂ්පාදන සමිති ඒකරාශී කර ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථාන මට්ටමින් අලෙවිකරණය හා වෙළඳපොල සම්බන්ධීකරණය සඳහා නිෂ්පාදන සංගම් පිහිටුවන ලදී. ඒ අනුව පරංගියවාඩිය හා හිඟුරක්ගොඩ ගොවිජන සේවා බල ප්‍රෙද්ශය පදනම් කරගෙන ගොඩනගන ලද පරංගියවාඩිය නිෂ්පාදන සංගමය එල්ලංගා පද්ධති 5ක් ආවරණය වන ලෙස පිහිටුවා ඇත. පරංගියාවාඩිය නිෂ්පාදන සංගමය වෙළඳපල සම්බන්ධතා ගොඩනැගීම, කෘෂි යෙදවුම් සම්බන්ධීකරණය සඳහා විවිධ වැඩසටහන් සිදුකර ඇත.

3.2.10.3 ගොවි සංවිධාන

ව්‍යාපෘතියේ වාරිමාර්ග පුනරුත්ථාපනයේදී සහ මෙහෙයුම් නඩත්තු කටයුතුවලදී ගොවි සංවිධාන විසින් සුවිශේෂී කාර්යභාරයක් ඉටුකරනු ලබයි. ගොවි සංවිධාන ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ගිණුම් පවත්වාගෙනයාම, නායකත්ව ගුණාංග වර්ධනය හා ජල කළමනාකරණය පිළිබඳ පුහුණු වැඩ සටහන් පැවැත්වීමට නියමිතය. මෙම එල්ලංගාවේ තිබෙන සක්‍රීය වැව් 06 සහ අමුණු කීපයෙන් වගාකටයුතු කරන ගොවීන්, ගොවි සංවිධාන 2 ක් වටා ඒකරාශී වී ඇත. පහත වගුවේ ඒම ගොවි සංවිධාන පිළිබඳ විස්තර දැක්වේ.

3.2.10.4. සමාජ විගණන කමිටු

ලෝක බැංකු සංකල්පයක් අනුව ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම් එහි ප්‍රතිලාභීන් විසින් සුපරීක්ෂණය කිරීම සඳහා සමාජ විගණන කමිටු හඳුන්වාදෙන ලදී. 2022 හා 2024 වර්ෂ වල ඉදිකල කම්මල්බැදිවැව, කුඩාවැව, කැද්දුටුවැව හා ඉදිවැව සඳහා කමිටු 4ක් ක්‍රියාත්මක වූ අතර 2025 වර්ශයේදී පුනරුත්ථාපන කටයුතු සිදුකිරීමට නියමිත ඉහල කම්මල්බැදිවැව, කුඩා ඕලුවැව හා ගල්ඔය සඳහා සමාජ විගණන කමිටු 3 ක් ස්ථාපිත කර ඇත. මෙම සමාජ විගනන කමිටු සාමාජිකයින්ට පුහුණුව ලබාදී ඔවුන් වෙත පැවරෙන වගකීම ඉටුකිරීමට ඔවුන් සවිබල ගැන්වීම ව්‍යාපෘතිය මගින් සිදු කරනු ඇත.

4. එල්ලංගා පද්ධතිය දැනට මුහුණ දෙන ගැටළු

4.1 එල්ලංගාවේ වනාන්තර විනාශය

2010 දී පැවති වනාංතර වපසරිය හා 2024 ගූගල් චන්ද්‍රිකා සිතියම් අධ්‍යනයේදී මෙම එල්ලංගා ප්‍රෙද්ශයේදී සිදුව ඇති වන විනාශය අනෙකුත් ඒල්ලංගාවන් සමග සැසඳීමේදී අවම මට්ටමක පවතී. මෙම ඒල්ලංගාවේ හෙක්ටයාර 992 ක් පමණ වූ වනාංතර ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර 100 ක් පමණ විනාශ කර ඇත. ඒය 10% අධික ප්‍රතිශතයකි. මෙම ඒල්ලංගාවේ නැගෙනහිර හා දකුණු මායිම් ආනඋලුන්දාව අධිරක්ෂිත වනාන්තරය වීම නිසා වනාංතර එලිපෙහෙලිකර ගොවිබිම් බවට පත්කර ගැනීම වර්තමානයේදී සීමා වී ඇතත් දශකයකට පමන පෙර වන විනාශය සැළකිය යුතු මට්ටමකින් සිදුව ඇත. නමුත් අද දවසේ අධිරක්ෂිතයකට මායිම් නීම නිසා වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ නිරන්තර සොයාබැලීම වනය ආරක්ෂා වීමට ප්‍රධාන කාරණය වී ඇති අතර හබරණ, කන්තලේ හා මොරවැව යනාදි විශාල ප්‍රදේශයක විහිදුනු වනාංතරය වීම නිසා වන අලින්ගේ නිජභූමියක් වී ඇත. මෙම වන අලි තර්ජනයද වන විනාශය සීමා වීමට බලපා ඇති බව විශ්වාස කරති.

නමුත් ඉඩම් හිගය නිසාවෙන් අනාගතයේදී මෙම තත්වය වෙනස්වීමට ඇති ඉඩකඩ බොහෝය. එල්ලංගා කළමනාකණ කමිටුවක අවශ්‍යතාවය මතුවනුයේ පරිසර පද්ධතියේ විනාශයන් පාලනය කිරීම, එම පද්ධතිය නැවත ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම හා එල්ලංගාවේ තිරසාර පැවැත්ම සහතික කිරීම සඳහා රාජ්‍ය ආයතන හා ප්‍රජාවගේ ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් ලබාගැනීමට සංවිධාන ව්‍යුහයක අවශ්‍යතාවය හේතුවෙන්ය.

4.5 වන සම්පත් භාවිතය නිසා පාරිසරික ගැටළු වල ප්‍රබලත්වය හා ජන ජීවිතයේ පැවැත්මට එහි ඇති බලපෑම

වන අලින්ගේ නිජභූමි හා ඔවුන් නිතර සැරිසැරූ වැව් තාවුලු සහා සතුන් එහාමෙහා සංක්‍රමණය වූ කොරිඩෝවන් වගා බිම් හෝ මිනිස් වාසස්තාන ලෙස පරිවර්තනය වීම නිසා වසරකට දල වශයෙන් මිනිස් ජීවිත 3ක් අලි 4-5 පමණ අහිමි වීම පරංගියවාඩිය ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථාන බලප්‍රදේශයේ දකින්නට ඇත. එමෙන්ම වගාවන් සතුන්ගෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීමට විශාල මිනිස් ශ්‍රමයක් හා බල ශක්ති ප්‍රමාණයක් නාස්ති වීම යනාදි ගැටලුද නිර්මාණය වී ඇත. වන විනාශය සමග මොනරු ගහනය විශාල ලෙස වැඩිවීම කෘෂිකර්මාන්තයට විශාල සෘණාත්මක බලපෑමක් සිදුකර ඇත. ප්‍රදේශවාසීන්ගේ විශ්වාසය අනුව වන විනාශය හේතුවෙන් නරින්ගේ වාසභූමි අහිමිවීමෙන් මොනර බිත්තර විනාශවීමේ ස්වභාවික සමතුලිතභාවය බිඳ දමා තිබීම හා විශාල ලෙස වැඩුණු ආක්‍රමණශීලී තෘණ විශේෂයක් වන මානා කැලෑව මොනරු බිත්තර ආරක්ෂාව සඳහා පරිසරය සකස් වීම මොනරු ගහනය වැඩි වීමට හේතු වී ඇති බවයි.

4.6 සමාජ ආර්ථික ගැටළු Socio-economic issues.

වසර 30 ක ජනවාර්ගික යුද්ධයේ ගොදුරක් වූ මේ ප්‍රදේශයේ ජනතාව වසර 20 ට අධික කාලයක් ප්‍රදේශය අතහැර ගොස් සිට ඇත. එහි අතුරු ඵලයක් ලෙස සමහර ඉඩම් වන සංරක්ෂණ ඉඩම් ලෙස ගැසට් කර ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන් පරිපාලනමය ගැටලු පැන නැගී ඇත.

එමෙන්ම යුද්ධයේ අතුරුඵල ලෙස පවුල් වලින් 15% ක් පමන ගෘහ මූලිකයා ආබාධිත හෝ වැන්දඹු කාන්තා මූලික පවුල් දක්නට ඇත. එමෙන්ම විශ්‍රාමික හමුදා සෙබලුන් විශාල ප්‍රමාණයක් කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල නියැලී තිබීම සාධනීය ලක්ෂණයකි. බොහෝමයක් එවැනි ගොවීන් ඵලදායි ලෙස කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල නියැලී ඇත.

කෘෂි නිෂ්පාදන සෘජු වෙළඳපොලවල් සමග සම්බන්ධ නොවීම ගැටලුවක්ව පවතී. මාර්ග පද්ධතියේ පවතින දුෂ්කරතාවයන් හා වෙළෙඳ පොලවල් සම්බන්ධීකරණය සඳහා සංවිධාන ව්‍යුහයක් ගොඩනැගී නොමැති වීම ගැටලුවක්ව පවතී.

මෙම වනාන්තර කොටස ආනලොන්දාව රක්ෂිතය දක්වා දිවෙයි. නමුත් මෙම රක්ෂිතයන් පවා තැනින් තැන එලිපෙහෙලි කිරීම නිසා වන සතුන්ගේ සම්ප්‍රදායික මාර්ගයන් අහුරා ඇත. මෙම තත්වය නිරන්තර අලි මිනිස් ගැටුමක් දක්වාම මෙම එල්ලංගාව ඇතුලුව මුලු ප්‍රදේශයම මුහුණ දී ඇත. එමෙන්ම මී පැණි කර්මාන්තයද බොහෝ දෙනෙකුගේ ජීවන උපායමාර්ගය වී ඇත. ගඩොල් කර්මාන්තයත් අනවසර වැලි ගොඩදැමීමත් තවත් ජීවන උපාය මාර්ගයකි. එහෙත් මේ හරහා වන විනාශයත් වැව් පිටි අක්‍රමවත්ව පස් කැපීමට ගොදුරු වීම එල්ලංගා පද්ධතියේ පැවැත්මට හානිදායක වී ඇත.

4.7 හරස්කඩ සංචාරයේදී හඳුනාගත් උග්‍ර ගැටලු

4.7.1. පාරිසරික පද්ධතියේ සිදුව ඇති හානිය

ගල්ඔය එල්ලංගාවේ වැව් ආශ්‍රිතව පරිසර පද්ධතීය අනෙකුත් ඒල්ලංගාවන්ට ශාපේක්ෂව විනාශ වී නොමැත. මෙම ඒල්ලංගාවේ සියලුම වැව් රක්ෂිත වනාංතරයකට මායිම්ව පිහිටීම නිසා වැවට ඉහලින් ඇති පාරිසරික පද්ධතිය ආරක්ෂිතව පවතී. නමුත් මිනිස් ක්‍රියාකාරිත්වයට විවෘත වන කට්ටකඩුව කොටස කුඩාවැව හැරුනු කොට අනෙකුත් සියලුම වැව් වන සංවර්ධණය කලයුතු මට්ටමේ පවතී. මේ නිසා වැව ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය ප්‍රකෘති තත්වයට ගෙන ඒමට අවධානය යොමුකල යුතුය.

4.7.2. වැව් රක්ෂිත අනවසරයෙන් අත්පත් කරගෙන තිබිම

වැව් රක්ෂිත අනවසරයෙන් අත්පත් කරගෙන තිබිම අනෙකුත් ඒල්ලංගාවන්ට ශාපේක්ෂව සුභදායි මට්ටමක පවතී. ගල්ඔය **හැරෙන්න සියලුම වැව් වල ඉහල කොටස වනරක්ෂිතයන් වීම නිසා ගස්ගොම්මන සුරක්ෂිතව පවතී.** නමුත් අනාගතයේදි ඇතිවන ඉඩම් හිඟය සමඟ පරිසර පද්ධතියේ පැවැත්මට තර්ජනයන් ඒල්ල විය හැකි බැවින් ඒය ආරක්ෂා කිරීමට අවශ්‍යා අවධානය පවත්වා ගෙන යාම ඒල්ලංගා කළමනාකරණ කමිටුව විසින් කළ යුතුය.

4.7.3. පාංශු ඛාදනය

වන රක්ෂිතවලට මායිම් වීම නිසා මෙම ඒල්ලංගාවේ පාංශු ඛාදනය පාලනය වී ඇතත් ගල්ඔය වැව ඉහල ගොවීන්ගේ අවධානය මේ පිළිබඳව යොමු කිරීම එල්ලංගාවේ තිරසාර පැවැත්මට සාධනීය වනු ඇත.

4.7.4. වන අලි උවදුර

මෙම එල්ලංගාව අනුළලන්දාව අධි ආරක්ෂිත වන රක්ෂිතයට මායිම්ව පැවතිම නිසා වන අලි උවදුරෙන් මුළු එල්ලංගාවෙම ගොවීන් බරපතල තර්ජනයකට මුහුණ දී ඇත. බොහෝ කාලවලදී දිනයේ පස්වරු 3 පමණ වනවිට වන අලින් ගම්වලට හා ගොවිබිම් වලට කඩාවැදීම නිරන්තරයෙන්ම සිදු වේ. වී අස්වනු නෙළිමෙන් පසුව ගොවීන් හැකි ඉක්මනින් අස්වැන්න අලෙවි කිරිමට පෙළඹී ඇත්තේ වී ගබඩා කර තබා ගැනිම වන අලි නිවස වෙත කැඳවාගැනිමට උත්තේජනයක් විම නිසාවෙනි.

4.7.5. පශ්චාත් අස්වනු සකස් කිරිම පිලිබඳව පවතින ගැටළු

මෙම එල්ලංගාවේ පවතින සීමිත උස්බිම් මහ කන්නයේදි බඩ ඉරිඟු වගාව සිදු කරන අතර මෙම අස්වනු ප්‍රමිතියෙන් යුක්තව සකස් නොවනු ඇත. විශේෂයෙන්ම බඩඉරිඟු අස්වනු 100% වගේම අලෙවි වන්නේ සත්ව ආහාර සඳහාය. ඊට හේතුව වී ඇත්තේ ඇප්ලටොක්ෂින් බැක්ටීරියාව පවතින ප්‍රතිශතය ඉහළ අගයක් තිබිම නිසා මිනිස් ආහාර සඳහා ප්‍රතික්ෂේප විමයි. මේ සඳහා මූලිකම කරුණ වී ඇත්තේ බඩඉරිඟු කරල පැසුණු පසු ඒය ගසේ පොලොව දෙසට හරවා වියළිමට තබාගත යුතු කාලය එලෙස තබා නොගැනිමයි. ප්‍රදේශයේ පවතින වන අලි තර්ජන නිසාවෙන් ගොවීන්ට මෙම ක්‍රමවේදයන් අනුගමනය කිරිම දුෂ්කර වන අතර එය අවධානමකි. සියළුම ගොවීන් උත්සහ කරන්නේ හැකි ඉක්මනින් අස්වනු ගොවිපලින් ඉවත් කර

ගැනිමටයි. මුළු වගා කාලයම වන අලින්ගෙන් ආරක්ෂා කර ගැනිමේ බරපතල තර්ජනයකට මුහුණදෙන ගොවීන්ට පසු අස්වනු තාක්ෂණයන් අනුගමනය කිරිම යථාර්තවාදී වී නොමැත.

4.7.6. ජල කලමනාකරණය සිදුනොවිම

වසර 30කට අධික ජනවාර්ගික අර්බුධය හේතුවෙන් සිවිල් යුද්ධයක් මායිම් ගම්මානව පැවතිම නිසා මෙම එල්ලංගාවේ පමණක් නොව මෙම ප්‍රදේශයේම ජල කලමනාකරණ විධික්‍රම අනුගමනය කිරිම සිදු නොවේ. පුනරුත්ථාපනය කරන ලද වැව් කීපයේ වුවද සවස් වන විට වන අලි සමග කරන ලද අරගලය හා ඒම සතුන් නිසාවෙන් ඇලවේලි නිතර විනාශ වීම නිසා ජල කලමනාකරණ ප්‍රවේශයකට ගොවීන් හුරු කිරීම අසාර්ථක වී ඇත. නිකවැව හා වැව උඩහවැවට සවස 3 – 4 පසුව වන අලි තර්ජනය නිසාවෙන් ප්‍රවේශවීම පවා දැඩි අවධානමක් වන නිසා යල කන්නය වගාකිරීමේ අපේක්ශාවන් ගොවීන්ට නැති තරම්ය.

4.7.7. ඇළ වේලි නඩත්තුව සිදුනොවිම

වැව හා වාරි පද්ධතිය නඩත්තුව නිසියාකාරව සිදු නොවිම ගැටළුවක්ව පවති. 2024 වර්ශයේදී වැඩ අවසන්කල කම්මල්බැදිවැව වැව් බැම්මේ කැලය කපා පිලිසකර කිරීමටවත් උනන්දු නොවීම කනගාටුදායක තත්වයකි. කුඩාවැව පුනරුත්ථාපණය 2022 ආරම්භ වූවත් ආර්ථික අවපාතය හේතුවෙන් සිදුවූ මිල විචලනයන් නිසාවෙන් සියලු පුනරුත්ථාපනයන් සිදු නොවීය. මේ සමගම ආරම්භ වු ඉදිවැව හා කැද්දුටුවැවේ වැඩකටයුතු නියමිත පරිදි අවසන් වුවත් කැද්දුටුවැවේ වාන වම් ඉවුරේ සිට දකුණු ඉවුරට වෙනස් කිරීමට ගත් තීරණය වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතියෙන් තොරව සිදුවීම නිසා ඒම ගැටලුව විසදීම 2024 දක්වාම ඇදීගිය කාරණයක් විය. වැව් පුනරුත්ථාපනයෙන් පසුව වැව හා ඇලවේලි ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා පුරාණයේ සිට පැවත ආ කට්ටි කැපීම වැනි නඩත්තු ක්‍රියාවලීන් පණගැන්වීම එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු වල වගකීමක් කර ගැනීම එහි තිරසාර පැවැත්මට අවශ්‍යමය.

4.7.8. ගොවි සංවිධානවල ක්‍රියාකාරිත්වය දූර්වල තත්ත්වයේ පැවතිම.

මෙම ඒල්ලංගාවේ ගොවි සංවිධාන තුනෙන් ශාපේක්ෂව ඕලුවැව ගොවි සංවිධානය යම් ක්‍රියාකාරී තත්වයක පැවතියත් අනෙකුත් ගොවි සංවිධාන දෙකේ ක්‍රියාකාරිත්වය දූර්වලය. සමස්ථයක් ලෙස සියලුම ගොවි සංවිධාන ඔවුනට පැවරි ඇති කාර්යභාර්ය නිසියාකාරව හඳුනාගෙන නොමැති බව නිරීක්ෂණය කල හැකිය. ගොවිජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුව මඟින් සිදුකරන මැදිහත්විම හැරුණුවිට ජල කලමනාකරණය මෙන්ම අරමුදල් ගොඩනහාගෙන වාරි පද්ධතිය නඩත්තු කර පවත්වාගෙන යාමටත් සාමාජිකයන්ගේ සුබසිද්ධිය සඳහා නායකත්වය ලබාදිමට හැකි පරිදි ගොවි සංවිධාන ශක්තිමත් වී නොමැත.

4.7.9. උග්‍ර ගැටළු

ගල්ඔය සහා පරංගියවාඩිය එල්ලංගාවේ හරස්කඩ සංචාරය කණ්ඩායම් දෙකක් ලෙස එකම දිනයේ සිදුකල අතර ගල්ඔය එල්ලංගාවේ හරස්කඩ සංචාරයේ වගකීම ව්‍යාපෘති පාර්ශවයෙන් දරන ලද්දේ පරිසර නිලධාරි, සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරීනී සහා තාක්ෂණික නිලධාරී යන අය විසින්ය. මේ අනුව පහත ගැටලු හඳුනාගන්නා ලදී.

අංක	උග්‍ර ගැටලුව	විෂය පථය
1	වැව් රක්ෂිත අනීතිකව අත්පත් කරගැනීම සිදුවීම.	වැව් පද්ධතියේ සුරක්ෂිත භාවය
2	ජල කළමනාකරණය නිසිපරිදි සිදු නොවීම නිසා විශාල ලෙස ජල නාස්තිය සිදු වීම	ජල කළමනාකරණය
3	ඕලු ඇල හරස්කර කම්මල්බැදිවැව කුඹුරු යායට ජලය ලබාගැනීමට වැලිකොට්ට යොදා සකස් කර ඇති තාවකාලික අමුන වන අලිවිසින් විනාශ කිරීම නිසා පරිහරණයට ගත හැකි ජල ප්‍රමාණයක් අපතේ යෑම	ජල කළමනාකරණය

4	කම්මල්බැඳිවැව වාන් ඇල පිටාරයාම නිසා වැසි කාලවලදී වගාබිම් විනාශ වීම	වගාහානි
5	වැව්වලට අදාල පරිසර පද්ධතිය විශේෂයෙන් කට්ටකඩුව විනාශ වීම නිසා පාරිසරික ගැටලු ආතිවී තිබීම	වගා හානි

5. එල්ලංගා පද්ධතිය තුළ දැනටමත් CSIA ව්‍යාපෘතිය මගින් සිදුවන ඉදිකිරීම් කටයුතු සහා ක්‍රියාකාරකම්

දේශගුණික සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය මගින් ගල්ඔය එල්ලංගාවේ ගොවීන් සංවිධානය කොට එම සංවිධාන ශක්තිමත් කර, ප්‍රතිලාභීන්ගේ හා අදාල රාජ්‍ය නිළධාරීන්ගේ ක්‍රියාකාරී දායකත්වය ඇතිව දේශගුණික සුහුරු කෘෂිකාර්මික වත් පිළිවෙත් ප්‍රචලිත කර කෘෂිකාර්මික ඵලදායීතාවය ඉහළ නැංවීම හා දේශගුණික වෙනස්වීම්වලට මුහුණදීමේ ශක්තිය ගොවීන් තුළ ඇති කිරීම සඳහා සිදුකර ඇති ව්‍යාපෘති මැදිහත්වීම් පිළිබඳව විස්තර පහත දැක්වේ.

5.1 ඉදිකිරීම් කටයුතු

මෙම එල්ලංගාවේ CSIA ව්‍යාපෘතිය මගින් 2022/2023 වර්ශයේදී කුඩාවැව, ඉදිවැව හා කැද්දුටුවැවත් 2023/2024 වර්ශයේදී කම්මල්බැදිවැවත් පුනරුත්ථාපනය කරන ලදී. නමුත් 2022/2023 වර්ශයන්වල ආර්ථිකයේ ඇතිවුන අවපාතයන් හේතුවෙන් කුඩාවැව වාරි පද්ධතියේ පුනරුත්ථාපන කටයුතු අපේක්ෂිත මට්ටමින් සිදුනොවීය.

ගල්ඔය එල්ලංගාවේ ඉතිරිව ඇති වැව් 4 න් 3ක්ම එනම් ඉහල කම්මල්බැදිවැව, කුඩා ඕලුවැව හා ගල්ඔය CSIA ව්‍යාපෘතිය යටතේ 2025 වර්ශයේදී පුනරුත්ථාපණය සඳහා තෝරාගෙන ඇත. සියඹලැව වැව වනරක්ෂිතයේ පිහිටීම නිසා අතහැරීමට සිදුවිය.

6. ගල්ඔය එල්ලංගා කළමනාකරණ සැලැස්ම

6.1 මූලික පරමාර්ථ

6.1.1 ගල්ඔය එල්ලංගාවේ පවතින වැව් හා ඊට අදාල භූමියේ තිරසාර පැවැත්ම සහතික වන අයුරින් එක් පද්ධතියක් ලෙස සාමූහිකව කටයුතු කිරීම.

6.1.2 අරමුණු

i. දේශගුණ සුහුරු ආකල්ප හා භාවිතයන් වෙත ගොවීන් යොමු කිරීම.
ii. ජලාධාර ප්‍රදේශය, වැව හා පෝශක ප්‍රදේශය එක් පද්ධතියක් ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම.
iii. එල්ලංගා පද්ධතිය තුළ සිදුවන පාරිසරික හානිය අවම කිරීම.
iv. එල්ලංගාව පැවති පාරිසරික පද්ධතිය නැවත ගොඩනැගීම.
v. වගා තීව්‍රතාවය (Crop Intensity) ඉහළ දැමීම.
vi. පාංශුඛාදනය අවම කිරීම හා රොන්මඩ තැන්පත් වීම වලකාලීම.
vii. ජල කළමනාකරණය විධිමත් කිරීම.
viii. එල්ලංගාව කළමනාකරණය සඳහා ශක්තිමත් සංවිධාන ව්‍යූහයක් ගොඩනැගීම හා එහි තිරසාර පැවැත්ම තහවුරු කිරීම.
ix. අලි මිනිස් ගැටුම අවම කිරීමට දායක වීම.

6.2 එල්ලංගා පද්ධති කළමණාකරණ සැලැස්ම

එල්ලංගා කළමනාකරණ කමිටුවේ මූලික අරමුණ වනුයේ එල්ලංගාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා තිරසාර ලෙස පවත්වාගෙන යාම සඳහා උපාය මාර්ගගත මැදිහත්වීම් හඳුනාගෙන ඒ සඳහා අවශ්‍ය වඩාත් උචිත ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමය. මේ සඳහා එල්ලංගා කළමනාකරණ කමිටුවේ මූලික වගකීම වනුයේ සියලුම පාර්ශව එකතු කරගෙන එල්ලංගාවේ සියලුම සම්පත් මනාව කළමනාකරණය හා එල්ලංගාව ආරක්ෂා කිරීමය. මෙම කාර්ය ඉටු කිරීම පහසු කරවීම සඳහා එල්ලංගා පැතිකඩක් සහ කළමනාකරණ සැලැස්මක් සකස් කරනු ලබයි.

මේ සඳහා එල්ලංගා කළමනාකරණ කමිටුවේ සියලුම පාර්ශව එකතු වී එල්ලංගාවේ හරස්කඩ චාරිකාව සිදු කර ප්‍රාථමික දත්ත එකතු කරනු ලබන අතර එම දත්ත සහ ද්විතික මූලාශ්‍ර මගින් එල්ලංගාව පිළිබඳ එකතු කරගන්නා දත්ත පදනම් කරගෙන එල්ලංගා පැතිකඩ සහ එල්ලංගා කළමනාකරණ සැලැස්ම සකස් කරනු ලබයි.

ගල්ඔය එල්ලංගාවේ හරස්කඩ චාරිකාව 2024 මාර්තු 27 දින පවත්වනු ලැබූ අතර එහිදී එල්ලංගාවේ පවතින සමාජ, ආර්ථික, භූගෝලීය, කෘෂිකාර්මික,ජල විද්‍යාත්මක,පාරිසරික ගැටළු ඒවායේ ප්‍රමාණයන් එම ගැටළු වල ස්ථානීය පිහිටීම, ඒවාට සොයන විසඳුම පිළිබඳ තොරතුරු එකතු කර ගන්නා ලදී.

මෙම හරස්කඩ චාරිකාව තුළින් හඳුනා ගත් ගැටළු හා යෝජනා සමාලෝචනය කර වඩාත් උග්‍ර ගැටළු හඳුනා ගන්නා ලද අතර, එම ගැටළු විසඳීම සඳහා දීර්ඝ කාලීන, මධ්‍ය කාලීන හා කෙටි කාලීන ක්‍රියාකාරකම් හා කාල වකවානු ඇතුලත් නබඩ වැව එල්ලංගා කළමනාකරණ සැලැස්ම සකස් කරන ලදී.

ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම - ගල්ඔය එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටුව

No	උග්‍ර ගැටලුව	විසඳුම	විසඳුම ඉදිරිපත් කිරීමේ වගකිවයුතු සමාජිකයා		දළ ඇස්තමේ: රු.මි.	2025					
			ප්‍රධාන	සම්බන්ධීකරණ		ජන	පෙබ	මාර්	අප්‍රේ	මැයි	ජූනි
1	වැව් ඉස්මත්තේ ගොඩ බෝග වගාව සඳහා අවිධිමත් බිම් සැකසීම නිසා පාංශු ඛාදනය ඉහලයාම තුලින් නිරන්තරයෙන් සිදුවන පස නිසරුවීම.	වැව ඉස්මත්තේ කන්න වගාවන් සිදු කරන සියලු ගොඩ ඉඩම් බහුවාර්ශික බෝග වගාවට පරිවර්තනය කිරීම									
	1.1	සමීක්ෂණයක් මගින් ඉඩම් හඳුනාගැනීම, ඔවුන් දැනුවත් කිරීම හා අවශ්‍යතා ලේඛන සකස් කිරීම	කෘ.උපදේ/ දේ.සු.කෘ.වි. හා ආ.සං.හැ.ව.ව් - CSIAP	ආ.සං.හැ.ව.ව්.- CSIAP							
	1.2	පැල මිලදීගැනීම	ප්‍රසම්පාදන නිලධාරි	ආ.සං.හැ.ව.ව් - CSIAP	2.00						
	1.3	පාංශුඛාදන වැටි යෙදීම සඳහා ඇස්තමේන්තු සැකසීම හා වැටි යෙදීම	කෘ.උපදේ/ තාක්ෂණ නිලධාරි	දේ.සු.කෘ.වි. CSIAP	2.00						
	1.4	අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී වගාලිං සඳහා මූල්‍ය සහාය ලබාදීම	දේ.සු.කෘ.වි. හා ආ.සං.හැ.ව.ව් - CSIAP		3.00			■			
2	වැව් රක්ෂිත අනීතිකව අත්පත් කරගෙන තිබීම	වැව් රක්ෂිත මායිම් ගල් යොදා සළකුණු කිරීම									
	2.1	නීතියානුකූල මැණුම් නියෝගයක් මගින් මායිම් තහවුරු කිරීම	ගො.ජ.ප්‍රා.නි. - පරාංගියවාඩිය	ආ.සං.හැ.ව.ව් - CSIAP	1.00	■	■				
	2.2	මායිම් ගල් යොදා වැව් මායිම් සලකුණු කිරීම	අදාල ගො.සං හා කෘ.ප.නි.ස	ජ.ක.ව් - CSIAP	4.00		■				
3	මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් වැව් ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය විනාශවීම නිසා වැව්වල රොන්මඩ තැන්පත්වීම, ලවනතාවය ඉහල යාම හා වාශ්පීකරණය ඉහල යාම										
	3.1	ප්‍රජා සහභාගිත්වය සහිතව පරිසර පද්ධතීන් නැවත ස්ථාපනය කිරීම	ගො.සං./ පරිසර නිලධාරි - CSIAP	ජ.ක.ව් - CSIAP	0.80		■	■	■		

07. ඇමුණුම්

ඇමුණුම් 01 - ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් එල්ලංගා කලමණාකරන කමිටු පිහිටුවීම සම්බන්ධයෙන් නිකුත් කර ඇති 2023.08.03 දිනැති අංක 6/ 2023 දරන චක්‍ර ලේඛය

ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
கமநல அபிவிருத்தித் திணைக்களம்
DEPARTMENT OF AGRARIAN DEVELOPMENT

මගේ අංකය எனது இல. My No.	7/3/9/CMC/2023	ඔබේ අංකය உமது இல. Your No.		දිනය திகதி Date	2023.08. 03

චක්‍රලේඛ අංකය - 06/2023

සියලුම දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරුන් සහ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන් වෙත,

<u>එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු පිහිටුවීම හා පවත්වා ගෙන යාම.</u>
Cascade Management Committee (CMC) Establishment & Continuity

රට අභ්‍යන්තරයේ සිට මුහුදට ගලා බසින ප්‍රධාන ගංගා (Rivers) තෘතියික ජල මාර්ග ලෙසත්, එම ප්‍රධාන ගංගා වලට එකතුවන අතු ගංගා (Tributarite) ද්විතීක ජල මාර්ග ලෙසත්, එම අතු ගංගා වලට ජලය සපයන කුඩා ජල මාර්ග (Small water ways) ප්‍රාථමික ජල මාර්ග ලෙසත් හැඳින්වේ. ග්‍රාමීය වැව් හා අමුණු වැඩි ප්‍රමාණයක් ප්‍රාථමික ජල් මාර්ග හරහා ඉදිකර ඇති අතර භූමිය මතුපිට ජලය ගබඩා කර පහළට ගලා යාමට සැලැස්වීමට සකස් කර ඇති වැව් ද මීට ඇතුළත් වේ.

02. මෙරට අභ්‍යන්තරයේ පවතින ප්‍රාථමික ජල මාර්ගයක් හෝ ප්‍රාථමික ජල මාර්ග පාලයක පිහිටා ඇති, ජල විද්‍යාත්මක වශයෙන් එකට බැඳුණු කුඩා හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ වැව් පද්ධති හෝ වැව් හා අමුණු පද්ධති හෝ අමුණු පද්ධති වලින් සමන්විත, මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ජල පෝෂක ප්‍රදේශයක් (Meso-catchment) එල්ලංගා පද්ධතිය ලෙස හැඳින්වේ.

03. ශ්‍රී ලංකාවේ එල්ලංගා පද්ධති 1166 ක් දැනට හඳුනාගෙන ඇත. මෙම එල්ලංගා පද්ධති ආශ්‍රිතව භූ විද්‍යාත්මක, ජල විද්‍යාත්මක, පරිසර විද්‍යාත්මක සහ සමාජ ආර්ථික ප්‍රගමණය උදෙසා සම්පත් භාවිතය කාර්යක්ෂමව හා තිරසරව පවත්වාගෙන යාම ඉලක්ක කරගනිමින් 1968 අංක 48 දරන වාරිමාර්ග (සංශෝධන) පනතින් සංශෝධිත 1946 අංක 32 දරන වාරිමාර්ග ආඥා පනතේ 1 (අ) 1, 2, 3, 4 වගන්ති ප්‍රකාරව ගොවිජන සංවර්ධන කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත පැවරී ඇති බලතල අනුව සහ උක්ත පනත යටතේ පවත්වනු ලබන දිස්ත්‍රික් කෘෂිකර්ම කමිටුවේදී වාරි කර්මාන්ත ආශ්‍රිත වී වගාව ඇතුළු කෘෂිකර්මයට බලපාන හෝ අනුෂාංගික සියලු කරුණු සම්බන්ධව කටයුතු කිරීමට උක්ත පනතෙන් ඔබ වෙත පැවරී ඇති බලතල අනුව එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු [Cascade Management Committee (CMC)] පිහිටුවීම හා පවත්වාගෙන යාම සම්බන්ධයෙන් කෘෂිකර්ම කමිටුවේදී සමාලෝචනය කරන ලෙසත් ඊට පහත සඳහන් කරුණු මාර්ගෝපදේශ වශයෙන් යොදාගන්නා ලෙසත් කාරුණිකව දන්වා සිටිමි.

<u>3.1. එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු පිහිටුවීමේ පරමාර්ථ</u>

i. එල්ලංගාවක පිහිටි සියලු ස්වාභාවික සම්පත්, එනම් පස, ජලය, වන සම්පත, ජෛව පද්ධති, ඉඩම් හා වාරිමාර්ග පද්ධති කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ප්‍රතිලාභීන් සහ අදාළ රාජ්‍ය නිලධාරීන් ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයකින් කටයුතු කිරීම සඳහා ආයතනික ව්‍යුහයක් සකස් කිරීම.

ii. වාරි කෘෂිකර්මය, පශු සම්පත් කටයුතු සහ විවිධ ධීවර කර්මාන්තය, සඳහා ජලය සැපයීම, වන සම්පත හා වන ජීවී ප්‍රජාවන් තුලනාත්මකව පවත්වාගෙන යාම, භූගත ජල මට්ටම ප්‍රශස්ත ලෙස පවත්වාගෙන යාම, ගෙවතු වගාව ඇතුළු ගෘහස්ථ ජල පරිභෝජකයන් විධිමත් ලෙස කළමනාකරණය කිරීම.

ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව, අංක 42, ශ්‍රීමත් මාකස් ප්‍රනාන්දු මාවත, තැ. පෙ. 537, කොළඹ 07.
கமநல அபிவிருத்தித் திணைக்களம், இல. 42, சேர் மார்கஸ் பெர்னாண்டோ மாவத்தை, த. பெ. 537, கொழும்பு 07

iii. කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා ජලය භාවිතා කරන්නන් ඇතුළුව එල්ලංගා පද්ධතිය නඩත්තු කිරීම සඳහා ඉහතනුත් පරිශීලකයන්ගේ සහ පාර්ශවකරුවන්ගේ දායකත්වය ලබාගැනීම.

3.2. එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු පිහිටුවීමේ අරමුණු

i. එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණය හා තිරසර පැවැත්ම සඳහා නීතිමය පිළිගැනීමක් සහිත ආයතනික ව්‍යුහයක් ඇති කිරීම.
ii. එක් එක් එල්ලංගා පද්ධති වලට අදාළව එහි ක්‍රියාකාරීත්වයට හා තිරසර පැවැත්මට අදාළ වන ගැටළු හා යෝජිත විසඳුම් ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයකින් යුක්තව සාකච්ඡා කර නීතිමය වශයෙන් පිළිගත් ක්‍රමවේදයක් ඇති කිරීම.
iii. එල්ලංගා පද්ධතිය තුළ පිහිටි වාරි කෘෂිකාර්මික, ජල කළමනාකරණ, පාරිසරික, සමාජ ආර්ථික හා භූ විද්‍යාත්මක සාධක පද්ධතියේ මනා ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා අඛණ්ඩව හා සක්‍රියව පවත්වාගෙන යාමට ක්‍රමවේදයක් ඇති කිරීම.
iv. එල්ලංගා පද්ධතියේ සංවර්ධන කටයුතු වලදී, මුළු පද්ධතියට සිදුවන හායනයන් වලක්වා ගනිමින් අවශ්‍යතා තහවුරු කිරීම, ජල සම්පත් කාර්යක්ෂමව පරිහරණය සඳහා වගා කන්න පදනම් කර ගනිමින් සැලසුම් සකස් කිරීම.
v. එල්ලංගා පද්ධතිය සඳහා ඒකාබද්ධ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන සැලැස්මක් සකස් කිරීම හා එම සැලැස්මේ ක්‍රියාත්මක තත්ත්වය පසුවිපරම කිරීම.
vi. එල්ලංගා පද්ධතියක පැවතිය යුතු අංගෝපාංග ප්‍රතිස්ථාපනය සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු කිරීම.
vii. එල්ලංගා පද්ධති හා බැඳුනු සමාජ ආර්ථික සම්බන්ධතා ආරක්ෂා කිරීම හා ඒ පිළිබඳව පාර්ශවකරුවන් දැනුවත් කිරීම

3.3. එල්ලංගා පද්ධති කලමනාකරණ කමිටුවේ කාර්යභාරය

i. එල්ලංගා පද්ධතිය සඳහා වන සැලසුම් සකස් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා පසුවිපරම් කිරීම.
ii. එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු සාමාජිකයන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන ගැටලු, යෝජනා සහ සැලසුම් සඳහා විසඳුම් ලබාදීම සහ විසඳිය නොහැකි ගැටලු අදාළ වන පරිදි ප්‍රාදේශීය / දිස්ත්‍රික් කෘෂිකර්ම කමිටුව වෙත යොමු කර විසඳා ගැනීම.
iii. එල්ලංගා පද්ධති කලමනාකරණයට අදාල වාර්තාවක් අවස්ථානුකූලව ප්‍රාදේශීය / දිස්ත්‍රික් කෘෂිකර්ම කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කිරීම.
iv. ග්‍රාමීය වැව් එල්ලංගාවන් තුළ පිහිටි සියලුම ජල මූලාශ්‍ර හා ජල පාරිභෝගිකයින් එක්ව එල්ලංගාව අයත් මධ්‍යම ජල පෝෂක ප්‍රදේශය (Meso-Catchment) සඳහා ඒකාබද්ධ කෘෂිකාර්මික සැලැස්මක් පිළියෙල කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම.
v. එල්ලංගාවක් තුළ කටයුතු කරන සියලුම ජල පාරිභෝගිකයන්ගේ අවශ්‍යතා අනුව ජල පෝෂක ප්‍රදේශය තුළ පවතින ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණයට අදාළ තීරණ ගැනීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
vi. ස්වභාවික ආපදා, ව්‍යසන හා හානිකර මානව ක්‍රියාකාරකම් අවම කරගැනීමට හැකිවන පරිදි සියලු ජල මූලාශ්‍ර කළමනාකරණය කිරීම.
vii. එල්ලංගාව තුළ පිහිටි සියලු ජල මූලාශ්‍ර ආශ්‍රිත ජල පාරිභෝගිකයන් අතර කාර්යක්ෂම තොරතුරු සන්නිවේදන ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කිරීම.
viii. එල්ලංගාව තුළ ඇති පරිසර පද්ධති වලට අදාළ යෙදවුම් හා නිමවුම් ප්‍රශස්ත ලෙස කළමනාකරණය සඳහා විධිමත් ක්‍රමවේදයක් ස්ථාපිත කිරීම.
ix. පවතින හා ඉදිරියේදී ඇතිවිය හැකි බවට අනාවැකි පල කරන දේශගුණික විචලනයන් සඳහා යෝග්‍ය වූ දේශගුණික සුහුරු උපායමාර්ගික සැලසුම් ක්‍රියාවට නැංවීම සහ ජල පාරිභෝගිකයන් එවැනි දේශගුණික අනුගත වීම් වලට හුරු කිරීම.
x. එල්ලංගා පද්ධතිය තුළ ජල පාරිභෝගිකයන් අතර දැනුම, ආකල්ප, කුසලතාවයන් සහ සම්පත් ඵලදායි ලෙස හුවමාරු කරගැනීම.
xi. ජල පාරිභෝගියන්ගේ ඉඩම්, ජලය හා පරිසර පද්ධතිවල ඵලදායිතාවය ඉහළ නැංවීමට කටයුතු කිරීම.

xii. කෘෂිකර්මයට හා ජල පරිභෝජනයට අදාළ වන පරිසර පද්ධති හා සම්බන්ධ සාම්ප්‍රදායික නීති හා පනවන ලද නීති බලාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය සහය ලබා දීම.

xiii. ඉඩම් හිමි ගොවීන්ගේ හා බුක්තිකරුවන්ගේ රැස්වීම (වගා කන්න රැස්වීම) පැවැත්වීම සඳහා අවශ්‍ය මූලික තීරණ ගැනීමට ගොවීන්ට සහාය වීම. ඊට අදාල සම්බන්ධීකරණ කටයුතු සිදු කිරීම සහ පසුවිපරම කිරීම.

xiv. එල්ලංගා පද්ධති බල ප්‍රදේශය තුළ සියලු ජල මූලාශ්‍ර සහ ඊට අනුබද්ධ අනිකුත් පරිසර පද්ධති වල තිරසර බව සඳහා අදාල රාජ්‍ය ආයතනවල මග පෙන්වීම හා උපදෙස් අනුගමනය කරමින් සංරක්ෂණය කරවීමට ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.

xv. එල්ලංගා පද්ධතියට හානිකරන පාර්ශවයන්ට එරෙහිව නීතිමය පියවර ගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු කිරීම.

xvi. එල්ලංගා පද්ධතියේ සැම සංවර්ධන ක්‍රියාවලියකදීම ඒ සඳහා ක්‍රියාකාරී ලෙස දායකත්වය ලබාදීම හා ප්‍රගති සමාලෝචනය කිරීම.

xvii. එල්ලංගා පද්ධතියේ වාරි කර්මාන්ත වල කන්න රැස්වීම් තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ තත්ත්වය පසුවිපරම් කිරීම.

xviii. එල්ලංගා පද්ධතියේ වාරි කර්මාන්ත වල මෙහෙයුම් හා නඩත්තු වැඩසටහන පසුවිපරම් කිරීම.

<u>3.4. එල්ලංගා පද්ධති කලමණාකරණ කමිටුවේ සංයුතිය</u>

3.4.1 <u>ප්‍රාදේශීය මට්ටම</u>

මෙම කමිටුව අදාල ප්‍රාදේශීය ලේකම් බල ප්‍රදේශයේ පහත නිලධරයන්ගෙන් සමන්විත වේ.

i. ප්‍රාදේශීය ලේකම්
ii. ගොවිජන සංවර්ධන ප්‍රාදේශීය නිලධාරී
iii. කෘෂිකර්ම උපදේශක
iv. පළාත් වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව නියෝජනය කරමින් ඉංජිනේරු / තාක්ෂණික නිලධාරි
v. ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව නියෝජනය කරමින් ප්‍රාදේශීය ඉංජිනේරු / තාක්ෂණික නිලධාරි
vi. කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ හා නිෂ්පාදන සහකාර
vii. ග්‍රාම නිලධාරි
viii. සමෘද්ධි සංවර්ධන නිලධාරි
ix. ආර්ථික සංවර්ධන නිලධාරී
x. ඉඩම් පරිහරණ හා ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජිතයෙකු
xi. පළාත් ධීවර දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජිතයෙකු
xii. ජලජීවී වගා සංවර්ධන අධිකාරියේ නියෝජිතයෙකු
xiii. පරිසර අධිකාරියේ නියෝජිතයෙකු
xiv. පොලිස් පරිසර ඒකකයේ නියෝජිතයෙකු
xv. සත්ත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජිතයෙකු
xvi. කෘෂිකාර්මික හා ගොවිජන රක්ෂණ මණ්ඩලයේ නියෝජිතයෙකු
xvii. වාරි මාර්ග ඉංජිනේරු/තාක්ෂණ නිලධාරි
xviii. වන ජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජිතයෙකු
xix. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජිතයෙකු
xx. භූ විද්‍යා හා පතල් කැණීම් කාර්යාංශයේ නියෝජිතයෙකු
xxi. ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලපවාහන මණ්ඩලයේ නියෝජිතයෙකු
xxii. පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජිතයෙකු
xxiii. සිවිල් ආරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජිතයෙකු
xxiv. පළාත් පාලන ආයතන නියෝජනය කරමින් බලයලත් නිලධරයකු
xxv. ගොවි සංවිධාන, කාන්තා ගොවි සංවිධාන, නිෂ්පාදන ගොවි සංවිධාන නියෝජනය කරමින් එක් එක් ගොවි සංවිධානයේ සභාපති හෝ ලේකම්
xxvi. ප්‍රජා ජල සංවිධානයක නියෝජිතයෙක්

xxvii. වෙනත් ප්‍රජා සංවිධාන හා පරිසර සංවිධාන නියෝජනය කරමින් එක් සංවිධානයකින් එක් නියෝජිතයෙකු

3.4.2.<u>දිස්ත්‍රික් මට්ටම</u>

මෙම කමිටුව අදාල දිස්ත්‍රික්කයේ පහත නිලධරයන්ගෙන් සමන්විත වේ.

- i. දිසාපති හෝ දිස්ත්‍රික් ලේකම්
- ii. ප්‍රාදේශිය ලේකම්
- iii. ගොවිජන සංවර්ධන නියෝජ්‍ය / සහකාර කොමසාරිස්
- iv. පළාත් පාලන ආයතන නියෝජනය කරමින් පළාත් පාලන සහකාර කොමසාරිස් හෝ නියෝජිතයෙකු
- v. දිස්ත්‍රික් කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂක
- vi. පළාත් හා අන්තර් පළාත් නියෝජ්‍ය කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂකවරුන්
- vii. වාරි මාර්ග අධ්‍යක්ෂක හෝ ප්‍රධාන ඉංජිනේරු
- viii. පළාත් වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව නියෝජනය කරමින් නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂක හෝ නියෝජිතයෙකු
- ix. ඉඩම් පරිහරණ හා ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ සහකාර අධ්‍යක්ෂක හෝ දිස්ත්‍රික් භාර නිලධාරි
- x. පළාත් ධීවර දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂක හෝ නියෝජිතයෙකු
- xi. ජලජීවී වගා සංවර්ධන අධිකාරියේ සහකාර අධ්‍යක්ෂක හෝ දිස්ත්‍රික් භාර නිලධාරි
- xii. පරිසර අධිකාරියේ දිස්ත්‍රික් සහකාර අධ්‍යක්ෂක හෝ දිස්ත්‍රික් භාර නිලධාරි
- xiii. සත්ත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂක හෝ නියෝජිතයෙකු
- xiv. කෘෂිකාර්මික හා ගොවිජන රක්ෂණ මණ්ඩලයේ සහකාර අධ්‍යක්ෂක හෝ නියෝජිතයෙකු
- xv. වන ජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ සහකාර අධ්‍යක්ෂක හෝ දිස්ත්‍රික් භාර නිලධාරි
- xvi. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ දිසා වන නිලධාරි හෝ නියෝජිතයෙකු
- xvii. ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලපවාහන මණ්ඩලයේ දිස්ත්‍රික් භාර නිලධාරි හෝ ඉංජිනේරු
- xviii. පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ සහකාර අධ්‍යක්ෂක හෝ දිස්ත්‍රික් භාර නිලධාරි
- xix. භූ විද්‍යා හා පතල් කැණීම් කාර්යාංශයේ නියෝජිතයෙකු
- xx. ගොවිජන සංවර්ධන ප්‍රාදේශිය නිලධාරී
- xxi. පොලිස් පරිසර ඒකකයේ ස්ථාන භාර නිලධාරි
- xxii. සිවිල් ආරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජිතයෙකු
- xxiii. දිස්ත්‍රික් ගොවි සංවිධාන බලමණ්ඩලය නියෝජනය කරමින් සභාපති / ලේකම් හෝ නියෝජිතයෙකු
- xxiv. ප්‍රජා ජල සංවිධාන භාර නිලධාරි හෝ දිස්ත්‍රික් නියෝජිතයෙකු
- xxv. වෙනත් ප්‍රජා සංවිධාන හා පරිසර සංවිධාන වල දිස්ත්‍රික් මට්ටම නියෝජනය කරමින් එක් සංවිධානයකින් එක් නියෝජිතයෙකු

සැ:යු :- එල්ලංගා පද්ධති බලප්‍රදේශ සීමාව තුළ අදාළ ආයතනයේ බල ප්‍රදේශ එකකට වැඩි ගණනක් පවතින අවස්ථාවක දී එම එක් එක් බල ප්‍රදේශය නියෝජනය කරමින් ඉහත අනුව බලයලත් නිලධාරීන් සහභාගී විය යුතුය.

3.5. එල්ලංගා පද්ධති කළමණාකරණ කමිටුවක නිලධාරී මණ්ඩලය - ප්‍රාදේශීය මට්ටම

i. එල්ලංගා පද්ධතියට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස එකකට වැඩි ගණනක් පවතින අවස්ථාවක දී සහභාගී වන සෑම ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයෙක්ම කමිටුවේ සම සභාපති ලෙස නිල වශයෙන් කටයුතු කළ යුතුය.

ii. එල්ලංගා පද්ධතියට අදාල ගොවිජන සේවා බල ප්‍රදේශයේ ගොවිජන සංවර්ධන ප්‍රාදේශීය නිලධාරී කමිටුවේ ලේකම් ලෙස නිල වශයෙන් කටයුතු කළ යුතුය. එල්ලංගා පද්ධතියට ගොවිජන සේවා බල ප්‍රදේශ එකකට වැඩි ගණනක් පවතින අවස්ථාවන්හි දී වැඩි පෝෂිත අක්කර ගණනක් පවතින බල ප්‍රදේශයේ ගොවිජන සංවර්ධන ප්‍රාදේශීය නිලධාරී ලේකම් ලෙස කටයුතු කළ යුතුය.

iii. කමිටුවේ සභාපතිවරයාගේ උපදෙස් පරිදි ලේකම්වරයා විසින් රැස්වීම් කැඳවීම සිදු කළ යුතුය.

3.6. එල්ලංගා පද්ධති කළමණාකරණ කමිටුවක නිලධාරී මණ්ඩලය - දිස්ත්‍රික් මට්ටම

i. එල්ලංගා පද්ධතියට දිස්ත්‍රික් එකකට වැඩි ගණනක් පවතින අවස්ථාවක දී සහභාගී වන සෑම දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයෙක්ම කමිටුවේ සම සභාපති ලෙස නිල වශයෙන් කටයුතු කළ යුතුය.

ii. එල්ලංගා පද්ධතියට අදාළ දිස්ත්‍රික් නියෝජ්‍ය / සහකාර කොමසාරිස්වරුන් කමිටුවේ ලේකම් ලෙස නිල වශයෙන් කටයුතු කළ යුතුය. එල්ලංගා පද්ධතියට ගොවිජන සේවා බල ප්‍රදේශ එකකට වැඩි ගණනක් පවතින අවස්ථාවන්හි දී වැඩි පෝෂිත අක්කර ගණනක් පවතින දිස්ත්‍රික් නියෝජ්‍ය / සහකාර කොමසාරිස්වරුන් ලේකම් ලෙස කටයුතු කළ යුතුය.

iii. කමිටුවේ සභාපතිවරයාගේ උපදෙස් පරිදි ලේකම්වරයා විසින් රැස්වීම් කැඳවීම සිදු කළ යුතුය.

04. ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකර්මාන්තයේ තිරසර බව රඳා පවතින ප්‍රධාන අංගයක් වන ජෛව පද්ධති කළමනාකරණය සඳහා එල්ලංගා වාරිමාර්ග කළමනාකරණය විධිමත් කිරීම සඳහා පිහිටවනු ලබන එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු [Cascade Management Committee (CMC)] තුළින් අපේක්ෂිත කාර්යභාරය ඉටුකරගැනීම සඳහා ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයකින් කටයුතු කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරමි.

ඒ.එච්.එම්.එල්.අබේරත්න
ගොවිජන සංවර්ධන කොමසාරිස් ජනරාල්

පිටපත් :-

i. ලේකම්, රාජ්‍ය පරිපාලන, ස්වදේශීය කටයුතු, පළාත් සභා හා පළාත් පාලන අමාත්‍යාංශය
ii. ලේකම්, කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය
iii. සියලුම පළාත් ප්‍රධාන ලේකම්වරුන්
iv. විගණකාධිපති, ජාතික විගණන කාර්යාලය
v. පොලිස්පති, ශ්‍රී ලංකා පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව
vi. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
vii. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව
viii. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, සමෘද්ධි සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
ix. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
x. වන සංරක්ෂක ජනරාල්, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

xi. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, සත්ත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව
xii. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, ඉඩම් පරිහරණ හා ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව
xiii. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව
xiv. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, සිවිල් ආරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුව
xv. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, ජලජීවී වගා සංවර්ධන අධිකාරිය
xvi. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය
xvii. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, භූ විද්‍යා හා පතල් කැණීම් කාර්යාංශය
xviii. සභාපති, කෘෂිකාර්මික හා ගොවිජන රක්ෂණ මණ්ඩලය
xix. සමානාධිකාරී, ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලපවාහන මණ්ඩලය
xx. සියලුම පළාත් ලේකම් වරුන්, පළාත් කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය
xxi. ලේකම්, පළාත් වාරිමාර්ග අමාත්‍යාංශය
xxii. සියලුම පළාත් කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂකවරුන්, පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
xxiii. සියලුම පළාත් සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය අධ්‍යක්ෂකවරුන්, පළාත් සත්ත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව
xxiv. ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂකවරුන් - CSIAP/ CRIWMP/ SARP
xxv. සියලුම ගොවිජන සංවර්ධන නියෝජ්‍ය/සහකාර කොමසාරිස් වරුන්

(කාරුණික දැනගැනීමට සහ අවශ්‍ය කටයුතු සඳහා)

ඇමුණුම් 2:

එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු පිහිටුවීම පිළිබඳ කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශ ලේකම් විසින් නිකුත් කල ලිපිය

කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය
கமத்தொழில் அமைச்சு
Ministry of Agriculture

80/5 ,"ගොවිජන මන්දිරය", රජමල්වත්ත පටුමග, බත්තරමුල්ල, ශ්‍රී ලංකාව.
80/5, "கொவிஜன மந்திரய",ரஜமல்வத்தை ஒழுங்கை,பத்தரமுல்லை, இலங்கை.
80/5 ,"Govijana Mandiraya", Rajamalwatta Lane, Battaramulla, Sri Lanka.

මගේ අංකය. / எனது இல. / My No. } 8/1/1/5/CSIAP/Cascade Mgt. ඔබේ අංකය. / உமது இல. / Your No. } දිනය. / திகதி. / Date. } 2022.07. 21

ප්‍රධාන ලේකම්/උතුරු මැද , වයඹ, දකුණ, ඌව, උතුර හා නැගෙනහිර පළාත,
දිස්ත්‍රික් ලේකම්/අනුරාධපුර, පොලොන්නරුව, මුලතිව්, කිලිනොච්චිය, වවුනියාව, ත්‍රිකුණාමලය, මඩකලපුව,
අම්පාර, කුරුණෑගල, මොනරාගල, හම්බන්තොට,
කොමසාරිස් ජනරාල්, ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව,
වන සංරක්ෂක ජනරාල් , වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව,
අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව,
අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, වාරි මාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව,
අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, භූ විද්‍යා හා පතල් කැනීම් කාර්යාංශය,
සභාපති, ජාතික ජලසම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය,

දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය යටතේ එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු පිහිටුවීම

උපරිම කාර්යක්ෂමතාවයකින් යුක්තව ජලය පරිහරණය කිරීම හා සම්පත් කළමනාකරණය සඳහා, හැකි සෑම විටම එක වැවකින් අනෙක් වැවට ජලය ලබා ගත හැකි වන ආකාරයට වාරිමාර්ග ඉදිකර ඇති, කිසියම් ජල ද්‍රෝණියක එකිනෙකට සම්බන්ධිත වැව් පද්ධතියක් **එල්ලංගා** ලෙස හඳුන්වනු ලබයි. මෙවැනි එල්ලංගා පද්ධතියක් එම පරිපාලන බල ප්‍රදේශය තුල කටයුතු කරන සියලු ආයතන හා ප්‍රතිලාභීන් එක්ව ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයකින් යුක්තව කළමනාකරණය කල යුතු වුවද, වර්තමානයේ එම සංකල්පයෙන් බැහැරව එක් එක් ආයතන විසින් වෙන් වෙන්ව විවිධ සංවර්ධන කටයුතු සිදු කරන බව පෙනේ. මේ නිසා පද්ධතියේ පිහිටි පොදු සම්පත් හායනයට ලක් වූ අතර එහි ප්‍රතිපලයක් ලෙස වැව් ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිය ක්‍රමානුකූලව විනාශයට පත් විය.

කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය විසින් ලෝක බැංකු ණය ආධාර මත ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන සියලුම සංවර්ධන කටයුතු එල්ලංගා පද්ධති මූලික කර ගනිමින් සිදුකිරීමට කටයුතු සැලසුම් කර ඇත. මෙම ප්‍රවේශය උක්ත ව්‍යාපෘතිය මගින් නැවත හඳුන්වාදීමට කටයුතු කරනු ලැබුවද සියලුම වාරි කර්මාන්ත ආශ්‍රිත සම්පත් කළමනාකරණය සඳහා මෙන්ම එල්ලාංගාවක තිරසාර පැවැත්ම සඳහා ද මෙම ප්‍රවේශය යොදා ගැනීම ඉතාමත් වැදගත් වන බව නිරීක්ෂණය කරමි. එබැවින් මෙම සංකල්පය දේශගුණික සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන එල්ලංගා පද්ධතිවලට හඳුන්වා දී ඒ තුලින් ලබාගන්නා අත්දැකීම් පදනම් කරගෙන දිවයිනේ අනෙකුත් ප්‍රදේශ වලට ද ව්‍යාප්ත කිරීමට මෙම අමාත්‍යාංශය විසින් යෝජනා කෙරේ.

තවද, එල්ලාංගාවක පිහිටි සියලු ස්වභාවික සම්පත්, එනම් පස, ජලය, වන සම්පත්, ඉඩම්, ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයකින් යුක්තව කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ප්‍රතිලාභීන්ගෙන් සහ අදාළ රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගෙන් සමන්විත එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු පිහිටුවීමට ව්‍යාපෘතිය අපේක්ෂා කරයි. මෙම එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු මගින් මූලික වශයෙන් පහත කාර්යන් ඉටුකර ගැනීමට අපේක්ෂා කරයි.

ලේකම් දුරකථන தொலைபேசி Telephone - 011-2034340
செயலாளர் ඊ-මේල් மின்னஞ்சல் e- mail - secretary@agrimin.gov.lk
Secretary ෆැක්ස් தொலைநகல் Fax - 011-2863497

කාර්යාලය දුරකථන தொலைபேசி Telephone - 011-2034300
அலுவலகம் ඊ-මේල් மின்னஞ்சல் e- mail - info@agrimin.gov.lk
Office ෆැක්ස් தொலைநகல் Fax - 011-2868910

I. බල ප්‍රදේශයේ සියලුම ආයතන හා ප්‍රතිලාභීන් එක්ව ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයකින් යුක්තව එල්ලංගාවේ සම්පත් කළමනාකරණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය තීරණ ගැනීම, එම තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ තත්වය පසු විපරම් කිරීම හා ඒ අනුව අවශ්‍ය නිවැරදි කිරීම් සිදු කිරීම
II. බල ප්‍රදේශයේ සම්පත් පරිහරණය කරනු ලබන විවිධ පාර්ශව අතර සහජීවනය ගොඩ නැගීම.
III. පද්ධතියේ සිදුවන සම්පත් හායනය වළක්වා ගැනීමට කටයුතු කිරීම
IV. පද්ධතියේ ජල සම්පත් කාර්යක්ෂමව පරිහරණය සඳහා සෑම කන්නයකම පෙර කන්න රැස්වීමක් පැවැත්වීම.
V. බල ප්‍රදේශය සඳහා කෘෂිකර්ම නිෂ්පාදන සැලැස්මක් සැකසීම හා එම සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ තත්වය පසු විපරම් කිරීම.
VI. කන්න රැස්වීම් තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ තත්වය පසුවිපරම් කිරීම.
VII. වැව් මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක වාරිමාර්ග නඩත්තු කටයුතු වල තත්වය පසු විපරම් කිරීම.
VIII. ජල ධාරා ප්‍රදේශ කළමනාකරණය සඳහා වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම හා ඒ පිළිබඳ පසුවිපරම් කිරීම.
IX. මාසිකව පැවැත්වෙන ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම කමිටුවට වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කිරීම.

එබැවින් එල්ලංගා පද්ධතිය තුලට අයත් බල ප්‍රදේශයේ සියලු රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික ආයතන සහ ප්‍රතිලාභීන් එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණයට දායක කරවා ගැනීම සඳහා අවස්ථානුකූලව පහත ආයතන වල නියෝජිතයන්ගෙන් සමන්විත එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටුවක් පිහිට වීමට තීරණය කර ඇත.

I. බල ප්‍රදේශයේ ප්‍රාදේශීය ලේකම්ගේ නියෝජිතයෙකු
II. ගොවිජන සංවර්ධන ප්‍රාදේශීය නිලධාරී
III. බල ප්‍රදේශයේ අන්තර් පළාත් හෝ පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවල සේවය කරනු ලබන කෘෂිකර්ම උපදේශකවරු
IV. පළාත් වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව නියෝජනය කරමින් තාක්ෂණික නිලධාරියකු
V. බල ප්‍රදේශයේ වාරි මාර්ග ඉංජිනේරුගේ නියෝජිතයකු (වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව යටතට ගැනෙන වැව් බල ප්‍රදේශයට අයත් නම්)
VI. වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව නියෝජනය කරමින් නියෝජිතයකු
VII. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව නියෝජනය කරමින් නියෝජිතයකු
VIII. භූ විද්‍යා හා පතල් කැණීම් කාර්යංශයේ නියෝජිතයකු
IX. ජාතික ජලසම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩල නියෝජිතයකු
X. පළාත් පාලන ආයතන (ප්‍රාදේශීය සභා) නියෝජනය කරමින් නියෝජිතයකු
XI. බල ප්‍රදේශයේ පිහිටි ගොවි සංවිධාන නියෝජනය කරමින් එක් ගොවි සංවිධානයකින් එක් අයෙකු බැගින් (සභාපති හෝ ලේකම් යන දෙදෙනාගෙන් එක් අයෙකු)
XII. බල ප්‍රදේශයේ පිහිටි ග්‍රාමීය කමිටු නියෝජනය කරමින් එක් කමිටුවකින් එක් නියෝජිතයකු බැගින්
XIII. බල ප්‍රදේශයේ පිහිටි අනෙකුත් ප්‍රජා සංවිධාන නියෝජනය කරමින් එක් අයෙකු

ඒ අනුව, දේශගුණික සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය යටතේ එල්ලංගා පද්ධති මට්ටමින් පිහිටුවන ලබන එල්ලංගා පද්ධති කළමනාකරණ කමිටු සාමාජිකයින් ලෙස නම් කර ඇති ඔබ දෙපාර්තමේන්තුවේ අදාල නිලධාරීන් සහභාගි කරවීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කරන ලෙසත්, මෙම කමිටු පිහිටුවීම සඳහා අවශ්‍ය සහය ලබාදෙන ලෙස ඔබ දෙපාර්තුමේන්තුවේ නිලධාරීන් දැනුවත් කරන ලෙසත් කාරුණිකව දන්වමි.

එම්. බී රෝහන පුෂ්පකුමාර්
ලේකම්
කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය

පිටපත : ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ, දේශගුණ සුහුරු වාරි කෘෂිකර්ම ව්‍යාපෘතිය

ඇමුණුම් අංක 03 - හරස්කඩ චාරිකාව සඳහා සහභාගී වූ හවුල්කාර ආයතනවල ලේඛණය

1. හොරොව්පොතින ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය
2. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
3. පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
4. ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
5. ජාතික ජලජ ජීවී සංවර්ධන අධිකාරිය
6. සියඹලෑව ගොවි සංවිධානය
7. පට්ටියාවල ගොවි සංවිධානය
8. ඇටඋරුලෑව ගොවි සංවිධානය
9. නබඩවැව ගොවි සංවිධානය
10. ඉහලවැව ගොවි සංවිධානය
11. හොරනක්කාරයාගම ගොවි සංවිධානය
12. නාම්බාකඩ ගොවි සංවිධානය

ඇමුණුම් අංක 04 - හිඟුරක්ගොඩ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයේ 2024 ඔක්. 22 වන දින පැවති එල්ලංගා කලමනාකරණ සැලැස්මට ඇතුලත් කිරීමට යෝජිත විසඳුම් පත්‍රිකා ඉදිරිපත් කිරීමේ සැසිය සඳහා සහභාගි වූ හවුල්කාර ආයතනවල ලේඛණය

1. හොරොව්පොතින ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය
2. පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
3. ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
4. ජාතික ජලජ ජීවී සංවර්ධන අධිකාරිය
5. ප්‍රජා පොලිස් ඒකකය
6. වන සංරක්ෂණ දෙපාරතමේන්තුව
7. සියඹලෑව ගොවි සංවිධානය
8. පට්ටියාවල ගොවි සංවිධානය
9. ඇටඋරුලෑව ගොවි සංවිධානය
10. නබඩවැව ගොවි සංවිධානය
11. ඉහලවැව ගොවි සංවිධානය
12. හොරනක්කාරයාගම ගොවි සංවිධානය
13. නාම්බාකඩ ගොවි සංවිධානය